

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доц.
_____ Ольга ГУБАРИК
«_____» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
ПІДПРИЄМСТВА

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: Магістр

Здобувачка

Анастасія ВЕРХОГЛЯД

Науковий керівник,
д.е.н., професор

Галина ПАВЛОВА

Дніпро 2024

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Облік і оподаткування»**Спеціальність:** 071 «Облік і оподаткування»**Рівень вищої освіти:** Магістр**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Зав. кафедри _____

«_____» _____ 202__р.

ЗАВДАННЯ**на підготовку кваліфікаційної роботи**Верхогляд Анастасія Вадимівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення обліку і аудиту основних засобів підприємства**Науковий керівник:** Павлова Галина Євгеніївна д.е.н., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом по ДДАЕУ від «20» листопада 2023 року №3509

2. Термін подання здобувачем роботи: 16 лютого 2024 р.**3. Вихідні дані до роботи:** Закон України про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні, Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку № 7, № 9, 26, статистичні дані, Податковий кодекс України, облікові дані та звітність ФГ «Ярослава» Синельниківського району Дніпропетровської області, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.**4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)** вступ, теоретичні аспекти обліку і аудиту основних засобів підприємства, стан обліку і аудиту основних засобів підприємства, удосконалення обліку і аудиту основних засобів на підприємстві, висновки та пропозиції.**5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)**Класифікація основних засобів за функціональним призначенням, Класифікація основних засобів для оптимізації структури основних засобів підприємства, Нормативне забезпечення основних засобів, Склад і структура земельних угідь ФГ «Ярослава», Склад та ефективність використання трудових ресурсів ФГ «Ярослава», Забезпеченість та ефективність використання основних фондів ФГ «Ярослава», Склад і структура товарної продукції ФГ «Ярослава», Основні економічні показники виробничо-господарської діяльності ФГ «Ярослава», Аналіз динаміки та структури формування основних засобів ФГ «Ярослава», Схема обліку основних засобів в ФГ «Ярослава», Схема визнання і відображення витрат з ремонту і поліпшення основних засобів, Послідовність проведення внутрішнього аудиту, Деякі підходи до визначення поняття «основні засоби», Аналіз руху та функціонального стану основних засобів ФГ «Ярослава», Графік документообігу первинних документів основних засобів, Програма проведення внутрішнього контролю основних засобів.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні аспекти обліку і аудиту основних засобів підприємства	листопад 2023 р.	
2	Стан обліку і аудиту основних засобів підприємства	грудень 2023 р.	
3	Удосконалення обліку і аудиту основних засобів на підприємстві	січень 2024 р.	
4	Висновки та пропозиції, вступ	лютий 2024 р.	
5	Список використаних джерел, вступ, оформлення роботи	лютий 2024 р.	

Здобувачка

_____
(підпис)

Верхогляд А.В.
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____
(підпис)

Павлова Г.Є.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

СКОРОЧЕННЯ	4
РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Економічна сутність основних засобів підприємства	10
1.2. Класифікація основних засобів для цілей бухгалтерського обліку	12
1.3. Нормативне забезпечення обліку і аудиту основних засобів підприємства	18
Висновки до першого розділу	22
РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА	24
2.1. Організаційно-економічна характеристика ФГ «Ярослава» Синельниківського району Дніпропетровської області	24
2.2. Аналітичне забезпечення функціонування основних засобів підприємства	30
2.3. Первинний, синтетичний і аналітичний облік основних засобів на підприємстві	33
2.4. Методичні аспекти аудиту основних засобів підприємства	39
Висновки до другого розділу	41
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	43
3.1. Облікові аспекти основних засобів та їх удосконалення на підприємстві	43
3.2. Удосконалення документального обліку основних засобів на підприємстві	48
3.3. Напрями удосконалення аудиту основних засобів на підприємстві	52
Висновки до третього розділу	56

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61
ДОДАТКИ	68

СКОРОЧЕННЯ

ОСНОВНІ ЗАСОБИ – ОЗ

ОСНОВНІ ФОНДИ - ОФ

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 60 с., 8 рис., 7 табл., 4 додатки, 56 джерел.

Об'єктом дослідження є процес здійснення обліку і аудиту основних засобів підприємства.

Предмет дослідження - є сукупність практичних і теоретико-методологічних положень для покращення обліку і аудиту ОЗ у фермерському господарстві «Ярослава» Синельниківського району Дніпропетровської області.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження існуючої системи обліку та аудиту основних засобів та вироблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку та аудиту основних засобів в сільськогосподарських підприємствах.

Методи дослідження: системний підхід до вивчення економічних явищ і процесів. У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові методи розуміння: метод наукового підсумку, діалектичний метод, метод індуктивної дедукції, метод класифікації, метод порівняння, науково-абстрактний метод, метод аналізу складності системи, метод синтезу, метод моделювання.

За результатами дослідження розроблено рекомендації щодо вдосконалення обліку витрат на ремонт основних засобів, системні напрями підвищення ефективності використання основних засобів та конкретні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності підприємства шляхом оновлення виробничого обладнання.

АНОТАЦІЯ

ОСНОВНІ ЗАСОБИ, ФІКАЦІЯ, ОБЛІК, КАПІТАЛЬНІ ВИТРАТИ, РЕАЛІЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ФОНДОВІДДАЧА, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ

SUMMARY

FIXED ASSETS, FICATION, ACCOUNTING, CAPITAL COSTS, REALIZATION OF FIXED ASSETS, EFFICIENCY, RETURN ON FUNDS, PROFITABILITY

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах ринкових відносин підприємства є основною ланкою всієї економіки, оскільки саме на цьому рівні створюється необхідна суспільству продукція та виявляються необхідні послуги.

Основною метою створення та діяльності підприємства є отримання максимально можливого прибутку шляхом реалізації готової продукції (виконаної роботи, наданих послуг) споживачам, на основі чого задовольняються соціально-економічні потреби трудового колективу та власників засобів. виробництва задоволені. Кожне підприємство є складною продуктивною економічною системою з багатоплановою діяльністю, основою якої є активи.

Основні фонди відіграють дуже важливу роль не тільки в підприємствах, на яких вони використовуються, а й в економіці в цілому. Вони становлять важливу частину активів підприємств, які займаються багатьма сферами господарської діяльності. Інформація про них важлива для опису фінансового стану та результатів діяльності суб'єкта господарювання. У тому числі рівень забезпеченості основними фондами, ефективність використання, ступінь зношеності, правильність оцінки та ін. Все більшої актуальності набувають питання ефективного використання та збереження основних засобів, їх списання, обліку наявності та руху основних засобів.

Облік та аудит основних засобів є важливим і актуальним питанням бухгалтерського обліку. Дослідження даної проблематики дають змогу краще відслідковувати економічні процеси сільськогосподарських підприємств.

Враховуючи важливу роль, яку відіграють основні фонди в господарській діяльності, питання їх економічної природи досить детально розглядалося в економічній літературі.

Дослідження з питань обліку необоротних активів проводив вітчизняний вчений Ф.Ф. Бутинець, А.А.Бараннік, Н.О.Гура,

Н.Р.Домбровська, А.Ж.Пшенична, В.Я. Плаксієнко, Т.А.Крушельницька, Л.М.Письмаченко, Г.Є.Павлова та ін.

Значущість теми дослідження також проявляється в тому, що ефективне використання основних фондів має вирішальне значення для зниження витрат на продукцію, проекти, послуги та податків, пов'язаних з підприємствами, які безпосередньо впливають на загальний фінансовий результат діяльності.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження існуючої системи обліку та аудиту активів у сільському господарстві та розробка пропозицій щодо удосконалення обліку та аудиту активів у сільськогосподарських організаціях.

Для реалізації цілей дослідження в якості першочергових було визначено декілька завдань, а саме:

- дослідити економічну сутність основних засобів підприємства;
- проаналізувати класифікацію основних засобів для цілей бухгалтерського обліку;
- вивчити нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту основних засобів підприємства;
- розглянути організаційно-економічна характеристика ФГ «Ярослава» Синельниківського району Дніпропетровської області;
- дослідити аналітичне забезпечення функціонування основних засобів підприємства;
- вивчити первинний, синтетичний і аналітичний облік основних засобів на підприємстві;
- розглянути методичні аспекти аудиту основних засобів підприємства;
- удосконалити облікові аспекти документального обліку основних засобів на підприємстві;
- запропонувати напрями удосконалення аудиту основних засобів.

Об'єктом дослідження є процес здійснення обліку і аудиту основних засобів підприємства.

Предмет дослідження - є комплекс нормативно-правових актів щодо практичних і теоретичних методів удосконалення обліку та аудиту основних засобів фермерського господарства «Ярослав» Синельниківського району Дніпропетровської області.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовуються методи безперервного спостереження, інвентаризації, розрахунку та аналізу, включаючи функціональний аналіз витрат та економічний аналіз, економіко-математичні методи, дослідження літератури тощо, для вивчення надійності, зручності та відповідності первинних, всеосяжних та відповідності. Аналітичні документи та нормативно-правові акти, що регламентують виробничий процес.

Наукова новизна результатів полягає На теоретико-методологічній основі отриманих результатів вирішено низку задач щодо вдосконалення обліку та аудиту основних засобів підприємств з метою підвищення ефективності діяльності підприємства.

У процесі дослідження були отримані такі наукові висновки, які вважаються науково-новаторськими:

1) – Збільшено кількість показників у формах ОЗ-1, ОЗ-3, ОЗ-6 та додати до них: строк корисного використання приладу, вартість приладу (у разі НП(С) БО 7 «Основні засоби») та дата. Обсяг переоцінки або зниження ціни, пов'язаної з об'єктом, метод нарахування амортизації, остаточна вартість, сума сплаченого ПДВ і загальна вартість, отримана від об'єкта. Ці пропозиції дозволять вести облік основних засобів підприємства більш повно та інформативно.

2) Внесено форму «Розрахунок первісної вартості основних засобів» як додаток до процесу прийому-передачі основних засобів для вирішення питання щодо порядку обліку цих операцій.

Інформаційною базою до складу кваліфікаційних робіт входять законодавчі та нормативні документи України, інтернаціональних нормативні документи, праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань

обліку та аудиту необоротних активів, фахові журнали, первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку та форми звітності досліджуваних підприємств.

Практичне застосування запропонованих автором пропозицій полягає в підвищенні якості процесів обліку та аудиту основних засобів, а також підвищити ефективність використання основних засобів, результативність діяльності суб'єкта господарювання та підвищити конкурентоспроможність. Отримані результати спрямовані на підвищення якості процесів обліку та аудиту основних засобів, що в кінцевому результаті підвищить ефективність діяльності суб'єктів господарювання та зміцнить конкурентні переваги.

Апробація результатів роботи. Основні результати дослідження обговорювалися на наукових семінарах кафедри «Бухгалтерського обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою» з економічних та соціальних питань, а також у матеріалах Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 11-12 травня 2023 р. «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств».

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 56 найменувань, містить 7 таблиць, 8 рисунків та 4 додатки. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 60 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність основних засобів підприємства

Частиною виробничої діяльності підприємства є основні засоби. Від стану ОФ господарства значною мірою залежить ступінь його технологічності, різноманітності та якості, а також продуктивність праці.

Нац. положення (стандарти) бухгалтерського обліку забороняють 7 ОЗ[51] розглядати як активи з метою виробництва або/чи постачання товарів, надання робіт або/чи надання в оренду іншій особі. У національному законодавстві вони вважаються активами. Повні адміністративні та соціально-культурні функції з очікуваною тривалістю більше 1 року або/чи операційного циклу.

Відповідно до Інтернаціонального стандарту фінансової звітності (IAS) 16 [35] ОФі засоби – це матеріальні об'єкти:

- а) Зарезервовано для виробництва або постачання товарів чи послуг, здачі в оренду іншим особам або для адміністративних цілей;
- б) Як очікується, використовуватиметься для кількох звітних періодів.

Діяльність будь-якого підприємства починається з формування матеріально-технічної основи, тобто «ОФ». Без матеріально-технічної основи підприємство не може працювати і здійснювати поточну господарську діяльність. За величиною накопичених ОФ можна судити про розміри, можливості розвитку та перспективи підприємства. Тому доцільно дати чітке визначення цієї економічної категорії.

Економічна природа «основних засобів праці» визначається конкретними умовами виробництва, купівлі, оренди, безоплатної чи орендної плати та їх використання. Їх економія втілюється в праці та визнаних споживчих якостях, умінні бути використаним. Тому спочатку вважалося, що

якщо «знаряддя праці є приватною власністю, то вони служать «основним капіталом»»).

Слід зазначити, що західні та вітчизняні вчені не мають єдиного підходу до поняття «основний капітал». Але з усіх визначень «основного капіталу» можна зробити такий загальний висновок: «основний капітал» — це вироблені засоби виробництва: працездатність, набута працівником, безперечно «виробляється» шляхом використання матеріальних ресурсів. Тому ми вважаємо, що до складу «основного капіталу» можуть входити не тільки знаряддя праці та будівлі, а й людська сила.

Підтримуючи погляди Л. К. Сук [58] та Н. Г. Виговської [7], слід зазначити, що не можна не розрізняти ці поняття, оскільки «основні засоби» — це сукупність матеріальних цінностей, а «основні засоби» — це похідні з «ОЗ» Формується, вартість яких відображається в різних частинах балансу: «ОЗ» - активи, «ОФ» - пасиви.

В економічній літературі поняття «ОЗ» має широку основу трактування та визначення. Систематизація поглядів дослідників на сутність поняття «первинний засіб» Наведено в додатку А.

Аналізуючи наукову літературу бачимо, що більшість авторів під «основними активами» розуміють матеріальні цінності підприємства. Деякі автори визначають «ОЗ» як використання протягом тривалого періоду часу у виробництві товарів. Інші автори також відстоювали концепцію, згідно з якою ОЗ є фізичними активами, які використовуються виключно в процесі виробництва, тобто вони не впливають на інші аспекти. Це неправильне тлумачення, оскільки «ОЗ» — це активи, які підприємство використовує у своїй власності використовується у господарській діяльності. Важливо розширити визначення ОЗ, включивши в нього ті, які беруть участь у виробничому процесі на регулярній основі та передають свій внесок у готовий продукт частинами, коли вони його зношують. Усі джерела пропонують використовувати довгострокові активи (тобто протягом тривалого періоду часу або протягом операційного циклу).

Вважаємо, що повною мірою сутність поняття «ОЗ» відображає таке визначення: «ОЗ — це матеріальні цінності, які придатні для використання в діяльності підприємства чи установи (організації), але частково втратили своє первісне призначення». Актив. Вартість реалізується шляхом перенесення її на новостворений продукт, очікуваний термін служби (розробки) якого перевищує один рік (або операційний цикл)».

Податкова термінологія розроблена для досягнення фіскальних цілей і не відповідає економічній природі явища. Результатом неоднозначної термінології є використання термінів оподаткування замість термінів бухгалтерського обліку в фактичному обліку, що призводить до спотворення фінансових показників і ускладнює вплив на управління. З метою вдосконалення бухгалтерського обліку ОЗ фінансовий облік має базуватися на економічно значущих класах рахунків у національних стандартах бухгалтерського обліку.

Як правило, компанії в Україні мають можливість використовувати МСФЗ у будь-який час, за винятком тих випадків, які передбачені законом. Це вимагає змін у професії бухгалтера.

Незважаючи на зближення оподаткування, бухгалтерського обліку та інтернаціонального обліку, між ними також існує багато протиріч і протиріч. Однак таке ж пояснення економічної природи поняття «ОЗ» є важливим для формування дієвої та достовірної інформації.

Тому для ефективного управління «основними активами» компанії необхідно досягти балансу між оподаткуванням і бухгалтерським обліком з урахуванням світової практики.

1.2. Класифікація основних засобів для цілей бухгалтерського обліку

Поміркуйте, що говорять деякі вчені про класифікацію ОЗ., життєва цінність. Стельмах, О.Є.Кузьмін [57] розглянули природу ОФ підприємства,

а їх класифікацію за класифікаційними ознаками: за участю у виробництві (активні, пасивні), за характером використання (виробничі, невиробничі), за формою власності підприємства (власні) (власні, орендовані), за джерелом фінансування (основні кошти надходять у статутні фонди, викуповуються підприємствами та видаються безоплатно). Автором запропоновано критерій «важливості» (конструктивність, допоміжність).

О. В. Щирська [62] наводить класифікацію ОФ за такими ознаками: за використанням (вироблені та невироблені ОЗ), за ступенем використання (діючі (в експлуатації), резервні, незадіяні), за наявністю за видами (земля, капітальні затрати на поліпшення, будинки, споруди та передачі, транспортні засоби, обладнання та машини, прилади, інструменти, інвентар (меблі)) права на об'єкти ОЗ (орендовані, власні і орендовані ОЗ), тварин, багаторічні насадження, Інші ОЗ, поділяють за характером їх участі у виробничому процесі (активні та пасивні ОЗ).

О.Г. Агрес [1] провів класифікацію видів ОФ за функціональним використанням і природним матеріальним складом, відповідно до цієї класифікації виділив такі види ОФ: нерухоме майно, транспортні засоби, машини та обладнання, виробничі інвентар та знаряддя праці. Автор пропонує класифікувати ОЗ за окремими ознаками:

Технічний стан (нове будівництво, реставрація або добудова, модернізація або реконструкція, часткова ліквідація), форма власності (власні, орендовані та орендовані ОЗ), сфера діяльності (для підприємницької діяльності, для інвестиційної діяльності, для фінансової діяльності), призначення (діюча, неактивний, режим очікування).

Найбільш цікавою, на нашу думку, є класифікація ОФ для цілей управління, розглянута С.М. Гречка[12]. Крім уже розглянутих класифікаційних ознак і видів ОЗ, він також наводить: за можливістю гарантійного обслуговування (постійний гарантійний термін; непостійний гарантійний термін), за істотно відповідальною особою (по кожній істотно відповідальній особі), за центром відповідальності. (для кожного центру

відповідальності), за забезпеченням процесу (виробництво; постачання (закупівля); реалізація; управління забезпеченням; загального призначення), за джерелом надходження об'єкта ОЗ (створеного ним самим) сили (господарської або договірний спосіб); купівля за гроші; безоплатне отримання ОЗ; отримання у вигляді внеску до статутного капіталу; отримання взамін).

Існують певні відмінності в класифікаційних ознаках і найменуваннях видів ОЗ. Так, О.В. Щирська [62] виділяє власні, орендовані та орендовані ОЗ за ознакою «наявності прав на ОЗ», О. Г. Агрес [1] – «за даруванням», а С. М. Гречко [12] «за формою власності підприємства» виділяє лише власні та орендовані ОЗ.

Більшість розглянутих ознак класифікації ОЗ призначені для потреб бухгалтерського та податкового обліку. При нарахуванні амортизації використовуються різні класифікаційні ознаки - за використанням, за наявністю прав на об'єкти ОЗ, за видом, за характером участі у виробничому процесі. Класифікації ОЗ з точки зору управління ОЗ та їх відтворення дослідники приділяли мало уваги. Щоб керувати потребою у фінансовій підтримці для відтворення, ви можете використовувати функцію «Класифікація за джерелом фінансування», яка дозволяє оцінити структуру фінансування, призначену для фінансування відтворення ОЗ.

С. М. гречка [12]. Проте, якщо ви вивчите рекомендації авторів щодо змісту цих характеристик та засновану на них облікову класифікацію ОЗ, то виявите, що вони недостатньо використовуються в управлінських цілях.

Розглянемо класифікацію ОЗ серед національних стандартів бухгалтерського обліку та вчених.

НП(С)БО 7 «ОЗ» [51] класифікує ОЗ для цілей бухгалтерського обліку на наступні дев'ять груп:

- земельні ділянки;
- капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом;
- будівлі, споруди та передавальні пристрої;
- машини та обладнання;

Таксономія фізичних осіб та визначення прибуткового податку також містяться в українському податковому законодавстві. Грошова оцінка активів, у тому числі запасів корисних копалин, які є на землі (за винятком вартості самої землі, незавершених капітальних вкладень, доріг загального користування, бібліотеки, архівних фондів, вартість яких не перевищує виділено 20 тис. грн.) вважається невірничим капіталом. Додатково враховуються нематеріальні активи.

Майно, що використовується платником податку для провадження господарської діяльності, вартість якого перевищує 20000 гривень та поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом майна, а також строком експлуатації (або цикл розробки), який очікується з дати встановлення, перевищує один рік.

М.О. Гавриш [9] досліджував проблему класифікації ОЗ в українському бухгалтерському та податковому обліку та запропонував удосконалену загальну модель класифікації ОЗ на основі існуючих класифікацій українського податкового законодавства.

МСБО 16 дає таке пояснення щодо ОЗ – це матеріальні об'єкти:

- а) Зберігайте товари чи послуги, які використовуються у виробництві чи постачанні з метою оренди чи управління;
- б) Використання за призначенням протягом більш ніж одного періоду.

На сьогоднішній день законодавство України щодо ОФ поділяє їх на виробничі та невірничі класи за функціональним призначенням. Методи виробництва є ОЗ, які безпосередньо беруть участь у процесі виробництва і пов'язані зі створенням конкретної продукції, виконанням праці та наданням послуг. До невірничих належать будинки культури, спортивні майданчики, дитячі садки, пральні, лазні, перукарні тощо (рис. 1.1).

Очевидно, що за характером ОФ, які беруть участь у виробничому процесі, їх можна класифікувати на виробничі ОФ та невірничі ОФ. До первинних невірничих активів відноситься виробничий процес, який не тільки сприяє створенню споживчої вартості продукту, а й бере участь у

створенні вартості та функції продуктів у сфері виготовлення матеріалів. За призначенням ОЗ поділяються на діючі, недіючі та недіючі.

Рис.1.1. Класифікація основних засобів за функціональним призначенням

Ініціатива наразі є основним способом участі в корпоративній роботі. Недійсні активи стосуються основних активів, які не використовуються в поточній економічній діяльності, оскільки вони тимчасово зберігаються або очікують на введення в експлуатацію.

З метою оптимізації структури ОЗ підприємства доцільно прийняти класифікацію ОЗ у таблиці 1.1.

Структура основних виробничих фондів різних галузей і підприємств залежить від певних факторів, зокрема типу виробництва, технічних характеристик продукції, що випускається, технічного рівня машин і

устаткування. До невиробничих ОЗ відносяться ОЗ, які не беруть безпосередньої участі у виробничому процесі.

На основі узагальнення різних методів класифікації ОЗ підприємства в процесі дослідження виявлено деякі проблеми.

Таблиця 1.1

Класифікація основних засобів для оптимізації структури основних засобів підприємства

Ознака	Види
Галузева	- промислові - галузеві - сільського господарства - транспортні - зв'язку тощо
За використанням	- діючі; - недіючі(законсервовані) ; - запасні.
За належністю	- власні; - орендовані; - передані в оренду.
Залежно від участі у процесі виробництва	- активні(конструктивні); - пасивні(допоміжні).
За джерелом фінансування	- занесені до статутного фонду; - придбані підприємством; - безоплатно одержані.
За характером відображення зносу	- амортизуються; - не амортизуються.

Можна помітити, що незважаючи на досить глибоке дослідження, питання класифікації ОЗ все ще потребує подальшого дослідження та уточнення. Запровадження процесного менеджменту в корпоративній діяльності не відображено в існуючій класифікації ОЗ.

Крім класифікаційних характеристик ОЗ, визначених у нормативних актах та в працях науковців, пропонуємо додати до їх складу ще дві.

Перший додатковий атрибут має класифікувати ОЗ за способом проведення процесів підприємства. Щоб досягти цього, ми пропонуємо, щоб кошти розподілялися на основі цього атрибута: основні методи, що використовуються в основному бізнес-процесі; основні методи забезпечення бізнес-процесу; основні методи розвитку бізнесу; ОЗ, що використовуються в

процесі управління підприємством. Рекомендується розглядати цю класифікацію для кожного підприємства, виокремлюючи бізнес-процеси, які є унікальними для конкретного підприємства.

Такий поділ ОЗ дає можливість застосування функцій процесного підходу до управління ОЗ підприємства та фінансового забезпечення їх відтворення, а також забезпечення заходів щодо підвищення їх ефективності.

Друга додаткова ознака має класифікувати ОЗ за інтенсивністю їх використання в різних господарських процесах підприємства. За цією ознакою рекомендується виділяти один бізнес-процес, два бізнес-процеси та три і більше ОЗ, що використовуються підприємством. За допомогою такого поділу можна оцінити інтенсивність використання ОФ у бізнес-процесах підприємства та в подальшому використовувати отриману інформацію при прийнятті фінансового забезпечення управлінських рішень щодо відтворення ОФ підприємства.

Додаткові функції дозволяють врахувати необхідність процесно-орієнтованого підходу в управлінні фінансовим забезпеченням відтворення ОЗ.

1.3. Нормативне забезпечення обліку і аудиту основних засобів підприємства

Однією з проблем, пов'язаних з обліком роботи та вибуття ОЗ, є його законодавча база. Основною нормативно-правовою нормою щодо обліку операцій з ОЗ та їх вибуття є НП(С)БО 7, яка визначає концептуальні основи створення облікової інформації підприємства щодо ОЗ та її оприлюднення. фінансовий звіт Усі рівні нормативного обліку спрямовані на забезпечення узгодженості та достовірності інформації про ОЗ. Ці документи служать керівництвом для ведення обліку охорони праці та мають різний правовий статус. Вони складають чотири рівні стандартів обліку охорони праці.

Детально розберемо законодавчу базу України з питань бухгалтерського обліку ОЗ.

Податкове законодавство України [47] поділяє ОЗ на 16 категорій та визначає їх мінімальний термін експлуатації, спосіб нарахування амортизації, формування первісної вартості ОЗ, правила індексації тощо.

Господарський кодекс України [10] враховує поняття корпоративного майна, у тому числі ОЗ, джерела їх утворення тощо.

Цивільний кодекс України [59] визначає порядок купівлі та оренди, а також правила використання транспортних засобів як ОЗ.

Національні стандарти бухгалтерського обліку щодо 7 «ОЗ» [51] – визначають принципи методу, який використовується для збору інформації про «ОЗ» в бухгалтерському обліку та як це впливає на фінансову звітність.

Вказівки щодо користування планом рахунків бухгалтерського обліку Активи, капітал, зобов'язання та господарські операції компаній і організацій - знайдіть рахунки, які відповідають рахункам ОЗ, а також субрахунки, що складають рахунок 10[23].

Розглянемо рівень нормативно-правового регулювання (рис. 1.2).

Як видно з даних, держава регулює лише окремі аспекти обліку ОЗ, залишаючи широку варіативність, що дає власникам можливість вибрати найкращий варіант з урахуванням конкретних обставин плану ОЗ. суб'єктів господарювання, що забезпечить досягнення поставлених ними цілей.

Систематичні рекомендації з обліку ОЗ № 561 [42] - Розглянемо конкретні операції з ОЗ та їх кореспондуючу кореспонденцію.

Визнання активом передбачає можливість отримання економічних вигод, а термін «ОЗ» також відноситься до об'єктів, які призначені для виконання «соціальних і культурних функцій» і для яких не очікується економічна вигода від їх використання. У свою чергу, у понятті «ОЗ», передбаченому НП(С)БО 7 «ОЗ» [51], вже зазначено, що ОЗ є матеріальними активами, тобто за своєю природою вони вже є активами, хоча можуть і не бути актив. приносять економічні вигоди.

Рис.1.2. Нормативне забезпечення основних засобів

Стандарти аудиту - це загальні керівні матеріали, які допомагають аудиторам у виконанні їхніх аудиторських обов'язків. Вони визначають якість аудитора (компетентність, незалежність, об'єктивність) і професійні вимоги до аудиторських висновків і доказів. Метою підготовки стандартів аудиту є встановлення загальних правил організації та методології аудиторської діяльності. У практиці аудиторської діяльності в Україні необхідно використовувати інтернаціональні та національні стандарти, нормативні документи з організації та методики бухгалтерського обліку та фінансово-господарського контролю, що застосовуються у вітчизняній практиці.

Основні принципи стандартів аудиту включають:

- чесність, об'єктивність, незалежність, конфіденційність, знання та вміння;
- правила використання результатів роботи інших аудиторів;
- аудиторська документація, планування, отримання доказів;
- перегляньте системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку;
- проаналізувати висновки аудитора та підготувати ним звіт.

Аудиторська служба України розробляє національні стандарти аудиту для стандартизації правил і процедур проведення аудиту та надання аудиторських послуг. Вони базуються на законодавстві України про аудиторську діяльність та інтернаціональних стандартах аудиту, а також професійній термінології, прийнятій у світовій практиці.

При проведенні аудиту ОЗ необхідно використовувати наступні чинні в Україні основні нормативні документи, які зобов'язані застосовувати всі підприємства при організації свого бухгалтерського обліку:

1. Наказ Мінстату України «Про затвердження стандартних бухгалтерських рахунків першочергового значення» 352 від 29.12.95 [40].
2. Інструкція «Про порядок визначення розмірів збитків від крадіжок, недостачі, знищення (пошкодження) матеріальних цінностей», затверджена постановою Кабінету Міністрів України № 116 від 22.01.96 [22].
3. Наказ міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку ОЗ» від 30.09.03 [42].
4. Закон України «Про аудиторську діяльність», від 22 квітня 1993 року [15].
5. Національні нормативи аудиту. Кодекс професійної етики аудиторів України [43].

Правові та організаційні основи аудиторської діяльності в Україні регулюються законодавством та нормативними актами щодо сертифікації спеціалістів з аудиту та ліцензування їх діяльності. Специфікації аудиту передбачають основні принципи аудиторської роботи, але не методи чи

інструкції, властиві методам і прийомам і застосуванню аудиторських процедур.

Застосування інтернаціональних та національних норм (стандартів) аудиту сприяє підвищенню якості контролю та активізації діяльності юридичних осіб, достовірності відображень бухгалтерського обліку та звітності.

Отже, проаналізовані нормативно-правові документи – П(С)БО 7 «ОЗ» (Бухгалтерський облік) та Закон України «Оподаткування прибутку підприємств» (Податковий облік) – дозволять усім підприємцям врахувати зміни у визначенні ОЗ та Ідентифікація термінів «ОЗ», «ОЗ» та «амортизація» в інших процедурах класифікації необоротних активів, обліку, переоцінки, вибуття та амортизації.

Висновки до першого розділу

1. Стосовно економічної сутності ОЗ вважаємо за необхідне уточнити наступне: у фізичному вигляді вони можуть використовуватися більше одного року або одного операційного циклу, схильність до зношування проявляється через старіння та закінчення терміну експлуатації. запас потужності (знос матеріалу) Поступово втрачається можливість подальшої експлуатації, або втрачається доцільність паралельної роботи через наявність більш якісних ОЗ. Характеристика (моральний знос), специфіка обігу та відшкодування витрат за допомогою прогресивного механізму амортизації, який відносить амортизаційні відрахування на поточні витрати підприємства та відповідно на собівартість продукції (проектів, послуг).

2. Так, «шляхом забезпечення процесу» рекомендує виділяти ОЗ: виробництво; постачання (закупівля); виконання; забезпечення управління; загальна мета — оцінка постачання ОЗ для кожного господарського процесу підприємства, тобто не з точки зору бізнес-процесів. На думку автора,

класифікаційна ознака «за центром відповідальності» класифікує ОЗ за центром відповідальності, а ефективність використання ОЗ у господарській діяльності має підвищуватися за допомогою механізмів контролю. Але центри відповідальності налаштовані не лише на підвищення ефективності контролю, а й на покращення інших функцій управління.

3. Нормативно-правові документи визначають методичні засади формування інформації про ОЗ та її розкриття у фінансовій звітності. Прийняте податкове законодавство покликане забезпечити зменшення розбіжностей, усунення спірних питань, а також вирішення податкових і бухгалтерських проблем і невідповідностей. Бухгалтерський облік ОЗ також відноситься до цих позитивних змін.

РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика ФГ «Ярослава» Синельниківського району Дніпропетровської області

Ферма має стратегічне розташування, 50 кілометрів від міста Дніпро, зі зручною транспортною розв'язкою. Дороги з твердим покриттям, в хорошому стані.

ФГ «Ярослава» складається з двох основних галузей – рослинництва та тваринництва. Збільшення обсягів виробництва та випуску продукції відбулося в основному за рахунок поліпшення погодних умов, а компанія не вносила серйозних змін у виробництво та технологію виробництва.

Земельні ресурси є основою як матеріального, так і духовного творення. Створення продуктивних сил, розмір виробничого кола і тривалість життя людини залежать від характеру і якості використовуваної землі. Земельні ресурси мають вирішальне значення для всіх галузей народного господарства, але їх значення для різних суспільних виробників неоднакове. Якщо промисловість обмежується видобутком корисних копалин, вимога до землі є чисто просторовою, у сільському господарстві центром виробництва є земля. Продумайте склад і організацію земель у таблиці 2.1.

Аналізуючи таблицю, можна зробити висновок, що за 3 роки земельна ділянка компанії значно розширилася, збільшившись більш ніж утричі.

Більшу частину сільськогосподарських угідь становлять оброблені землі, частка оброблених земель у 2022 році становитиме 90,91%. Це пов'язано з поступовим розширенням компанії. Крім того, з кожним роком на одного працівника припадає все більше сільськогосподарських і орних земель. Порівняно з 2020 роком цей показник у 2022 році зріс майже втричі

або на 78,24%. Це може бути ознакою того, що компанія збільшує кількість обладнання та значно збільшує площу землі.

Таблиця 2.1

Склад і структура земельних угідь ФГ «Ярослава»

Показник	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2022 р. до 2020р. в %
	Га	%	га	%	га	%	
Загальна земельна площа, га	1795,2	100,0	3402,3	100,0	3825,8	100,0	213,11
в т.ч. с/г угідь	1632,0	90,91	3093,0	90,91	3478,0	90,91	213,11
з них ріллі	1601,0	89,18	3093,0	90,91	3478,0	90,91	217,24
Припадає на 1 робітника							
с/г угідь	35,48	x	59,48	x	63,24	x	178,24
Ріллі	34,80	x	59,48	x	63,24	x	181,69

Розглянемо склад та ефективність використання трудових ресурсів в таблиці 2.2.

Аналізуючи склад та ефективність використання трудових ресурсів, можна побачити, що кількість працівників з кожним роком збільшувалась и на протязі трьох років зросла на 19,57%.

Прямі затрати праці також збільшились на 19,57%. Також можна побачити, що успішним для підприємства виявився 20121 р. в якому було вироблено валової продукції 511,95 тис.грн. на одного працівника . Найгіршим показником виробленої валової продукції на одного середньорічного працівника став 2022 р. в якому показник становив 117,11 тис.грн.

Таблиця 2.2

Склад та ефективність використання трудових ресурсів ФГ «Ярослава»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022р. в % до 2020р.
Наведено загальний обсяг валового виробництва за 2018 рік у тис. грн.	15334,34	26621,51	6441,25	42,01
Середньорічна чисельність працівників, як постійних, так і тимчасових, становить	46,00	52,00	55,00	119,57
Прямі витрати на оплату праці, включно з тисячами людино-днів – все	132,48	149,76	158,40	119,57
Вироблено валової продукції., на одного середньорічного робітника, тис. грн.	333,36	511,95	117,11	35,13

Слово «фонд» походить з латини і буквально означає «основа». Це дійсно основа виробничої діяльності підприємства, оскільки виробничі підприємства не можуть працювати без засобів виробництва.

Основні фонди — це цінні трудові матеріали, які відіграють тривалу роль у процесі виробництва, не змінюючи своєї форми та розмірів. Через амортизаційні відрахування їх вартість поступово переноситься на вартість готової продукції. Розглянемо показники безпеки та ефективності використання ОЗ у Рис 2.1.

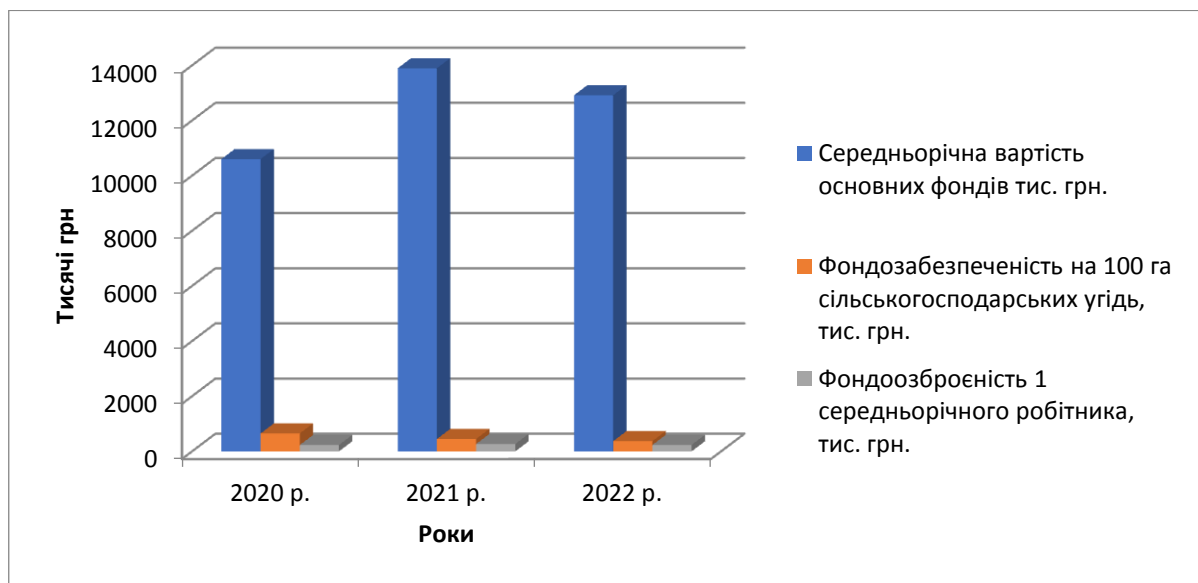

Рис.2.1. Забезпеченість та ефективність використання основних фондів ФГ «Ярослава»

Аналіз таблиці забезпеченості та ефективності використання ОЗ показує, що середньорічна вартість ОЗ у 2022 році зростає на 21,86% порівняно з 2020 роком.

Забезпеченість фондів показує, скільки ОФ сільськогосподарського виробництва є в наявності на 100 га сільськогосподарських угідь. Аналіз цієї таблиці показує, що у 2021 році він зменшився на 57,18%. В агробізнесі в загальній продукції виділяють товарну складову і продукцію, що використовується для внутрішньогосподарських потреб. Вихід товарного продукту вимірюється також вартісними і натуральними показниками в

натуральній і нетто-масі продукту. Розглянемо структуру товарної продукції в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Склад і структура товарної продукції ФГ «Ярослава»

Галузь і вид продукції	2020р.		2021 р.		2022 р.		2022 р. до 2020 р. +/-	2022р. до 2020р. в %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%		
Продукція рослинництва								
Зерно	11726,5	80,10	20983,3	72,52	16306,30	62,74	4579,8	139,06
Насіння соняшника	2036,40	13,91	3894,5	13,46	3402,30	13,09	1365,9	167,07
Інша продукція рослинництва	31,60	0,22	41,10	0,14	9,70	0,04	-21,90	30,69
Всього по рослинництву	13794,5	94,23	24918,90	86,12	19718,30	75,87	5923,8	142,94
Продукція тваринництва								
Приріст живої маси свиней	565,00	3,86	2317,10	8,01	3324,20	12,79	2759,20	588,354
Інша продукція тваринництва	248,10	1,69	55,90	0,19	44,30	0,17	-203,80	17,86
Всього по тваринництву	813,10	5,55	2373,00	8,20	3368,50	12,96	2555,40	414,28
Послуги в сільському господарстві	31,60	0,22	1642,90	5,68	2902,70	11,17	2871,10	9185,76
Всього по підприємству	14639,2	100,0	28934,8	100,00	25989,50	100,0	11350,3	177,53

Аграрні послуги ФГ «Ярослава» становлять менше 1%. Незважаючи на це, основним напрямком діяльності ФГ «Ярославль» є рослинництво, але з кожним роком компанія розширює виробництво продукції тваринництва та надання послуг, а саме первинної переробки зернових.

Виробничо-господарська діяльність виробників сільськогосподарської продукції - це сільськогосподарська діяльність, спрямована на виробництво та реалізацію сільськогосподарської продукції, заняття сільськогосподарськими роботами та надання сільськогосподарських послуг.

Основним показником ефективності сільськогосподарського підприємства є рентабельність, яка визначає, наскільки підприємство є прибутковим. Рентабельність — показник, що характеризує співвідношення між прибутком і витратами. Розглянемо основні економічні показники виробничо-господарської діяльності в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Основні економічні показники виробничо-господарської діяльності

ФГ «Ярослава»

Показник	2020р.	2021 р.	2022 р.	2022р. у % до 2020 р.
Припадає на 100 га сільськогосподарських угідь: основних фондів, тис. грн.	649,57	449,27	371,42	57,18
прямих затрат праці, тис. люд-год.	132,48	149,76	158,40	119,57
Вироблено валової продукції в постійних цінах до 2010 р., тис. грн., в розрахунку на: 100 га сільськогосподарських угідь	939,60	860,70	185,20	19,71
1 грн. основних фондів	1,45	1,92	0,50	34,47
1 середньорічного робітника	333,36	511,95	117,11	35,13
1 люд.-год.	12,32	20,65	21,96	178,24
Рівень рентабельності, %	46,93	23,39	53,26	6,33в.п.

Аналізуючи таблиці основних економічних показників виробничо-господарської діяльності, можемо зробити висновок, що 2021 рік є найкращим для підприємства, а 2022 рік принесе підприємству значні збитки. Порівняно з 2022-2020 роками валова вартість продукції на 100 га сільськогосподарських угідь зменшилась на 80,29% та на 1 грн. ОФ зросли на 65,53%, а середньорічна чисельність працівників зросла на 64,87%.

Зважаючи на умови ринкової економіки стабільність фінансового становища підприємства значною мірою залежить від його операційної діяльності, що залежить від швидкості збуту продукції на ринку, ділової репутації підприємства, ступеня виконання плану. і т.д. Основні показники економічної активності, рівня ефективності використання ресурсів та стабільності економічного зростання.

Крім того, недоліком роботи підприємства є те, що одноразовий оборот оборотних коштів (який являє собою середній період від витрачання коштів на виробництво продукції до надходження коштів на реалізацію продукції) збільшується майже 2 рази на рік. Рентабельність активів (виручка на одиницю ОФ), що найкраще спостерігається у 2022 році, становить 2,49.

Під фінансовою стійкістю розуміють надійно гарантовану платоспроможність, баланс між власними і залученими коштами, незалежність від ринкових умов і несподіваних непередбачених обставин партнерів, довіру кредиторів і інвесторів і ступінь залежності від них, наявність таких прибутків, щоб забезпечити самостійне фінансування. Створено придатний для вітчизняної та зарубіжної практики набір систем показників оцінки фінансової стійкості підприємств. Розглянемо показники фінансової стійкості в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Показники фінансової стійкості ФГ «Ярослава»

Показник	2020р.	2021р.	2022р.	2022р. до 2020р. в %
Власні обігові кошти (робочий, функціонуючий капітал)	7473,0	35843,0	33282,0	445,36
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,64	0,50	0,43	67,65
Маневреність робочого капіталу	0,52	0,40	0,14	26,82
Маневреність власних обігових коштів	0,29	0,90	0,67	227,27
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	1,92	1,29	3,23	168,30
Коефіцієнт покриття запасів	2,81	2,54	7,41	263,95
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,82	0,64	0,59	71,95
Коефіцієнт фінансової залежності	1,22	1,57	1,70	138,99
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,39	0,56	0,53	136,36
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,18	0,36	0,41	227,36
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	4,54	1,76	1,44	31,64
Показник фінансового левериджу	-	0,80	0,64	-
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,82	0,98	0,97	118,06

Як видно з даних таблиці, фінансовий стан підприємства досить стабільний. Позитивним є те, що власні оборотні кошти компанії з кожним роком збільшуються, особливо якщо порівнювати показники 2020 і 2022 років. Є і позитивна сторона: знижується працездатність капіталу, що свідчить про прискорення оборотності оборотних коштів в умовах інфляції, залучення меншої кількості дорогих кредитів, що призводить до зниження спроможності підприємства погашати борги.

Важливим фактором є фінансова незалежність підприємств, а негативним фактором є те, що фінансова залежність підприємств з кожним роком зростає, середньорічний приріст становить 0,24 кожного року.

Таким чином, умови роботи компанії стабільні і немає великих збитків, але також немає великих прибутків.

2.2. Аналітичне забезпечення функціонування основних засобів підприємства

Управління будь-яким процесом на підприємстві обов'язково пов'язане з поняттям «ефективність», адже досягнення результату, особливо правильна амортизаційна політика, стає ОЗ керівників, а вирішення проблем призведе до оновлення. ОЗ, які покращують фінансову діяльність суб'єктів господарювання.

Аналіз основних виробничих фондів буде неповним, якщо не враховувати склад і структуру основних виробничих фондів – це питома вага окремих ознак за питоною вагою в загальній вартості досліджуваного періоду. Проте, оцінюючи структуру ОЗ виробництва, необхідно враховувати, що функціональна роль його структурних елементів у процесі виробництва суттєво відрізняється і тому не впливає на кінцеві економічні результати однієї і тієї ж діяльності. Аналізуючи переваги використання ОФ, необхідно вивчати кількість ОФ, темпи зростання в кожному періоді, питому

вагу кожної групи в загальних фондах (структурі), причини тощо. зміни його об'єму і структури.

Облік ОЗ ведеться в натуральній та вартісній формі, тому розглянемо структуру ОЗ за три роки в рис. 2.2.

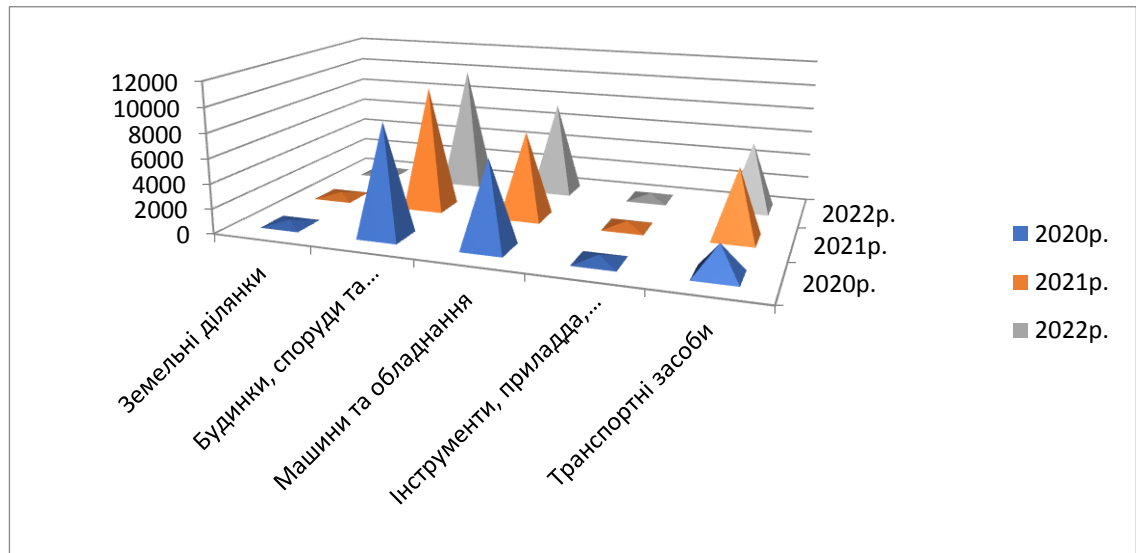

Рис.2.2 Аналіз структури основних засобів ФГ «Ярослава»

ОЗ підприємства в основному включають будинки та споруди, значну частину яких становлять машини та обладнання. Також видно, що порівняно з 2020 роком кількість транспортних засобів у 2022 році значно зросла. Отже, розберемо докладніше, що зумовлює збільшення або зменшення різних видів ОЗ. Аналізуючи структуру ОФ, можна зробити висновок, що земельні ділянки не змінилися, а кількість транспортних засобів зросла на 137,28%, що становить приріст на 3,237 тис. грн.

Вартість інструментів та пристосувань зменшилася на 9,65% і склала 49 тис. грн. Загалом склад змінився на 4952 тис. грн., або на 25,86%. Тому, щоб точно зрозуміти формування ОЗ ФГ «Ярослава» протягом останніх досліджуваних років, розглянемо динаміку та структуру формування ОЗ у рис. 2.3. Аналізуючи динаміку формування ОЗ та таблицю структури, можна побачити, що найбільше ОЗ підприємство придбало у 2021 році, в основному транспортні засоби, тоді як у 2022 році підприємство збільшило обсяг придбання машин та обладнання. У порівнянні з 2020 роком кількість

техніки зросла більш ніж удвічі. Прибуло небагато інструментів, малоцінних неліквідних активів, будівель і споруд. Найбільше надходження ОЗ відбулося у 2021 році на суму 5 553 тис. гривень.

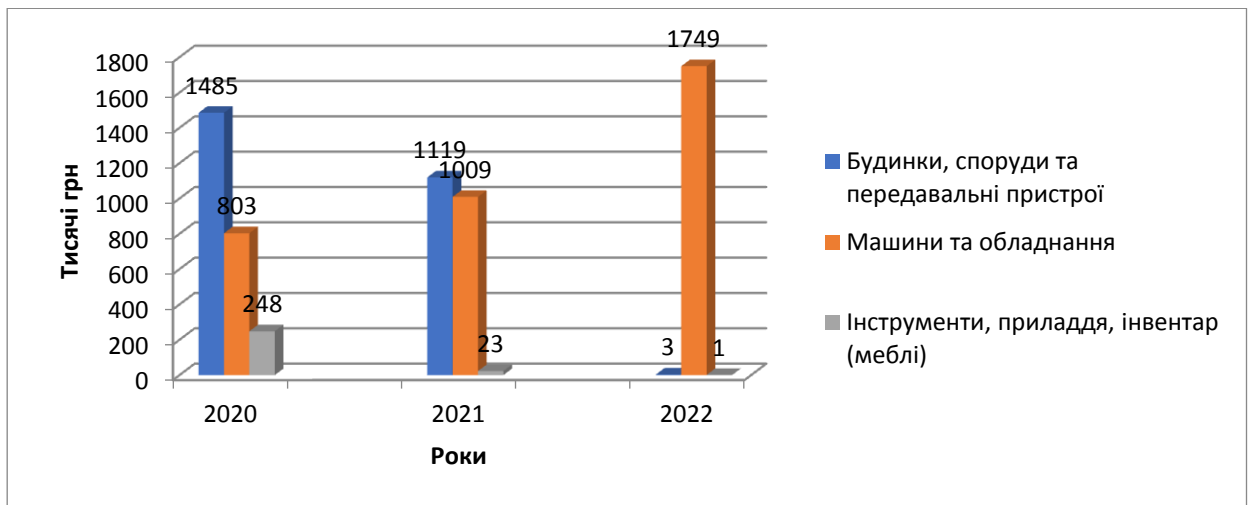

Рис.2.3 Аналіз динаміки та структури формування основних засобів
ФГ «Ярослава»

Завершальним етапом обігу ОЗ є їх вибуття разом зі списанням визначеного об'єкта обліку з балансу установи шляхом:

- Непридатні для подальшої експлуатації (зношеність корпусу);
- недоліки, виявлені за результатами інвентаризації;
- Моральне старіння;
- Пошкодження, заподіяні внаслідок аварій або стихійного лиха (за умови, що їх усунення є неможливим або економічно недоцільним і недоцільним).

Розглянемо динаміку та структуру вибуття ОЗ у таблиці 2.6.

Аналізуючи динамічну та структурну таблицю вибуття ОЗ, можна зробити висновок, що найбільша сума вибуття машин та обладнання склала 1158 тис. грн. 2022р в зв'язку із закупівлею нового.

Малоцінні, неліквідні фізичні активи та земля майже ніколи не вилучаються з бізнесу. У 2020 році велика кількість будинків і споруд вибули, оскільки були введені в експлуатацію нові будинки і споруди.

Найбільша сума розмитнення ОЗ була у 2022 році – 1405 тисяч гривень, найменша – у 2021 році – 1091 тисяча гривень.

Таблиця 2.6

Аналіз динаміки та структури вибуття основних засобів ФГ «Ярослава»

Групи основних засобів	Вибуло						Зміни (+.-)	
	2020р.		2021р.		2022р.		сума, тис.грн	2022р. у % до 2020 р.
	сума, тис.грн	у % до підспі д	сума, тис.грн	у % до підсу мку	сума, тис.грн	у % до підсу мку		
Земельні ділянки	145,00	10,40	0	0	0	0,00	-145,00	0
МНМА	0	0	4,00	0,37	0	0	0	0
Буд., спор.та перед. пристрої	1049,0	75,25	52,00	4,77	0,00	0,00	-1049	0
МО	199,00	14,28	911,00	83,50	1158,0	82,42	959,00	115800
Транспортні засоби	0	0	80,00	7,33	218,00	15,52	218,00	21800
Інструменти, приладда, інвентар (меблі)	1,00	0,07	44,00	4,03	29,00	2,06	28,00	2900,00
Всього	1394	100	1091	100	1405	100	11	140500

Розгляньте зміни та функціональний стан ОЗ у додатку Б. Аналізуючи зміни в ОФ та таблиці функціонального стану, можна зробити висновок, що вартість ОФ з кожним роком зростає, а більше 50% ОФ, наданих підприємством, знаходяться в експлуатації.

2.3. Первинний, синтетичний і аналітичний облік основних засобів підприємства

Під активами розуміють сукупність фізичних активів, які існують у фізичній формі у виробничій і невиробничій сфері. Ці активи мають

тривалий термін служби, і їх вартість з часом зменшується через фізичне та психічне зношування, пов'язане з їх існуванням.

Розглянемо загальну схему обліку ОЗ, яка використовується в ФГ «Ярослава» на рис. 2.4.

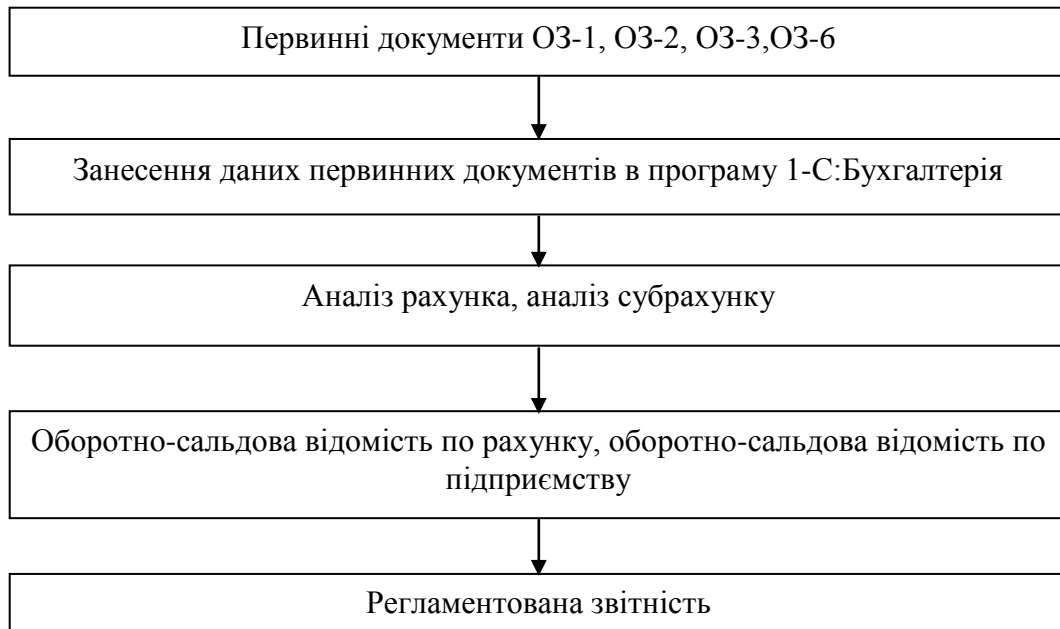

Рис.2.4. Схема обліку основних засобів в ФГ «Ярослава»

З метою забезпечення функцій документації і завдань щодо організації обліку в ФГ «Ярослава» використовують наступні форми обліку ОЗ:

- ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) ОЗ»;
- ОЗ-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів»;
- ОЗ-3 «Акт на списання ОЗ»;
- ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку ОЗ»

Типова форма No ОЗ-1 «Акт приймання-передачі ОЗ (внутрішнє переміщення)» ФГ «Ярослава» використовується для обліку окремих об'єктів, що входять до складу ОЗ, для оформлення введення їх в експлуатацію, для обліку ОЗ. засоби від внутрішніх переміщень з одного

відомства, відділу чи регіону до іншого, а також виключення їх зі складу ОЗ при передачі іншому підприємству (організації).

При прийманні (придбанні) ОЗ акт складається комісією, назначеною наказом (розпорядженням) керівника підприємства. Копія рахунку складається на кожен окремий об'єкт. Складання загальної накладної з офіційним прийняттям кількох об'єктів ОЗ допускається лише при обліку запасів підприємства, інструментів, обладнання тощо за умови, що ці об'єкти є однотипними, мають однакову вартість і прийняті підприємством. підприємств протягом одного календарного місяця.

Після оформлення рахунків разом з доданими до нього технічними документами передається до бухгалтерії підприємства за підписом головного бухгалтера та затверджується керівником підприємства. Вони зберігаються протягом усього періоду експлуатації об'єкта та протягом трьох років одного місяця після зняття об'єкта з обліку за умови проведення протягом цього періоду перевірки.

При оформленні внутрішніх змін в ОЗ ця путівка видається в двох примірниках працівником відділу відправлення. Перший примірник з розпискою одержувача та відправника передається в бухгалтерію, а другий примірник – у відділ відправника.

При безоплатній передачі ОЗ іншому підприємству накладна складається у двох примірниках: один залишається на підприємстві, а другий передається організації, що приймає ОЗ.

Форма ОЗ-2 «Акти приймання-передачі предметів ремонту, реконструкції та модернізації» у ФГ «Ярослава» використовується для оформлення приймання-передачі ОЗ, що надійшли в ремонт, реконструкцію та модернізацію. Рахунок підписується працівником відділу, який має право на отримання ОЗ, та представником магазину (підприємства), що здійснює ремонт, реконструкцію та модернізацію, та подається до бухгалтерії ФГ «Ярослава». Відтепер його підписує головний бухгалтер і затверджує відповідальна особа підприємства або уповноважені особи.

Якщо ремонт, реконструкція або модернізація виконується сторонньою компанією, рахунок-фактура розбивається на два документи, один з яких зберігається компанією, яка виконує ремонт, реконструкцію або модернізацію.

У разі зміни технічних характеристик об'єкта внаслідок реставрації, модернізації, реконструкції вносяться зміни до відповідних частин Акта та технічного паспорта об'єкта.

Обов'язковим додатком до форми ОЗ-2 є спосіб дефектів, у якому вказується характер відмови та витрати, які підприємство понесе під час ремонту ОЗ. Оскільки підприємства сплачують сільськогосподарські фіксовані податки, більше немає ліміту в 10% на суму ремонту ОЗ, як у випадку, коли підприємства сплачують податок на прибуток.

Для оформлення вибуття повністю або частково списаних ОЗ у ФГ «Ярослава» використовується «Методика списання ОЗ» (форма № ОЗ-3). Він складається у двох примірниках постійною комісією у складі п'яти осіб і затверджується головою.

Перший примірник накладної передається до бухгалтерії, а другий примірник залишається у відповідальній особи за місцем ліквідації та є підставою для одержання металобрухту, запасних частин і матеріалів ліквідація.

Амортизаційні відрахування та вартість матеріальних цінностей, отриманих внаслідок знесення будівель і споруд, обладнання для знесення відображаються в розділі Акта «Розрахунок наслідків виведення об'єктів з експлуатації».

Дохід, отриманий у процесі ліквідації ОЗ, — це вартість фізичних активів, які підприємство може використовувати (запчастини, деталі) або продати стороні (металобрухт).

Для визначення фінансових наслідків вибуття ОЗ із суми отриманого доходу віднімають його залишкову вартість, суму непрямих податків і суму витрат, пов'язаних з його вибуттям.

Основним документом, що підтверджує наявність ОЗ, є ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку ОЗ», яка складається бухгалтерами ФГ «Ярослава» під час придбання, створення або безоплатного отримання. Його необхідно складати окремо для кожного окремого об'єкта. Інвентарна картка містить максимально повну інформацію про об'єкт: первісну вартість, коди комплексного та аналітичного обліку, інвентарні і заводські номери, термін корисного використання, метод нарахування амортизації, групу ОЗ і коротку характеристику об'єкта.

Отже, підтвердженням основної організації бухгалтерського обліку ФГ «Ярославль» є використання типових форм № ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗ-3, ОЗ-6, які використовуються для збору облікової інформації про всі ОЗ. облікова сфера. Але варто зауважити, що як недолік організації первинного обліку ОЗ підприємства у вищевказаних документах повністю відсутня таблиць документообігу.

Розглянемо сценарій руху ОЗ на рисунку 2.5.

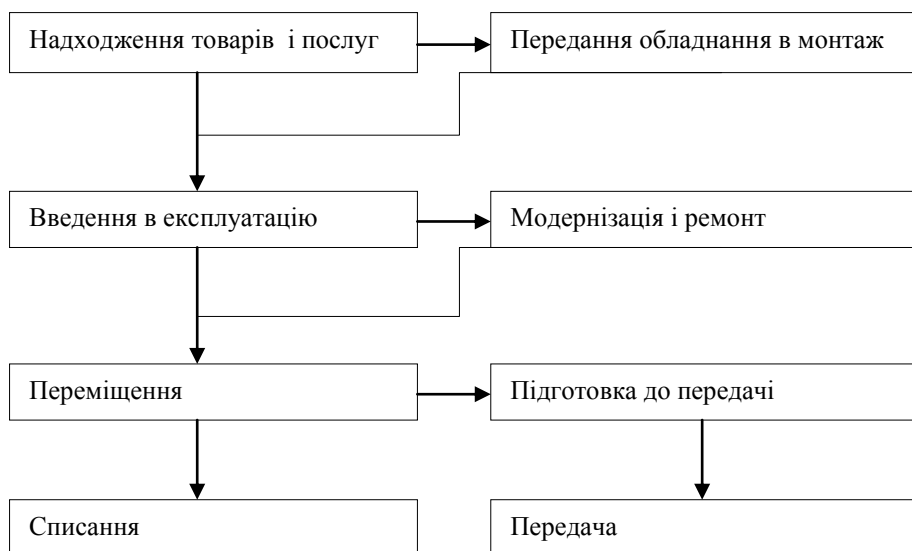

Рис.2.5. Схема руху основних засобів в ФГ «Ярослава»

Бухгалтерський облік господарських засобів ведеться відповідно до інструкції, затвердженої Міністерством фінансів України «Про застосування

плану бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарської діяльності підприємств і організацій», тобто узагальнення інформації про об'єкти фінансової оренди, що перебувають у власності або отримані на умовах фінансової оренди, а також наявність і рух цілісного майнового комплексу (віднесеного до ОЗ) в оренду, віднести активний рахунок 10 "ОЗ". Отже, саме за допомогою цього рахунку ФГ «Ярослава» веде облік ОЗ, які йому належать.

У підсумку за дебетом спеціального рахунку відображаються доходи на балансі підприємства з ОЗ (придбання, створення, безоплатні надходження та витрати на переоцінку залишкової вартості об'єкта ОЗ).

Кредитне вибуття - вибуття ОЗ у зв'язку з продажем, безоплатною передачею або невідповідністю нормам визнання активів та частковою ліквідацією об'єктів ОЗ; сума амортизації ОЗ.

Підприємства також можуть нести витрати, пов'язані зі спорудженням ОЗ. Ці витрати обліковуються на рахунку 151 «Капітальне будівництво», за дебетом якого зараховуються витрати на будівництво, що здійснюється на господарсько-договірних засадах.

Для нарахування амортизації агропромисловим підприємство обирає прямолінійний метод.

Завдяки рівномірному розподілу сум амортизації між обліковими періодами при застосуванні цього методу забезпечується порівнянність собівартості продукції з виручкою від її реалізації. Однак цей метод не враховує вплив таких факторів:

- моральний знос предметів,
- виробнича потужність ОЗ у різні роки експлуатації,
- витрати на утримання об'єктів ОЗ зросли під час експлуатації за останні роки.

Для нарахування амортизації використовується рахунок 13 та його субрахунки 131 «Амортизація ОЗ» і 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів».

Якщо з будь-яких причин ОЗ не відповідає характеристикам засобу, приймається рішення про його списання.

ОЗ списуються з балансу підприємства за таких обставин:

- продаж за плату з метою продажу майна;
- передача третій юридичній особі за договором дарування;
- списання у зв'язку з моральним або фізичним зносом, ліквідація у разі стихійного лиха та інших надзвичайних ситуацій.

До таких звітів входять оборотна відомість, складена за рахунками 10, 131 і 15, та відомість амортизації ОЗ.

Бухгалтерський баланс є одним з основних документів бухгалтерського обліку, містить початкові та кінцеві сальдо за кожним рахунком і субрахунком, а також дебетові та кредитові обороти за певний період.

Бухгалтерський баланс формується за оборотно-сальдовими відомостями шляхом підрахунку залишків рахунків бухгалтерського обліку та перенесення їх до самого балансу. Бухгалтерський баланс використовується для перевірки бухгалтерських записів на наявність арифметичних помилок.

Облік ОЗ дуже важливий для будь-якого підприємства, оскільки ОЗ – це трудові матеріали, які впливають на кількість і якість продукції, мають велике значення для отримання прибутку в майбутньому та успішного виживання підприємства. Серйозних бухгалтерських помилок у ФГ «Ярослава» не виявлено.

2.4. Методичні аспекти аудиту основних засобів підприємства

Відомо, що організація внутрішнього контролю має вирішальне значення для ефективної діяльності різних суб'єктів господарювання, а його кінцева інформація відіграє важливу роль у характеристиці фінансового стану та результатів діяльності підприємства.

Тому для забезпечення своєчасного і, головне, достовірного, правдивого і справедливого подання фінансової звітності Ярославська генеральна компанія вимагає проведення щорічної перевірки ОЗ, основним змістом якої є інвентаризація.

Основним нормативним документом, який визначає умови та порядок проведення інвентаризації ОЗ, є «Інструкція з інвентаризації ОЗ, нематеріальних активів, вартості товарів, грошових коштів і документів, розрахунків» Міністерства фінансів України від 11 серпня 2014 року. 1994 р. № 69, затвердженого наказом Мінфіну № та весь додатковий зміст.

Відповідно до цієї директиви, відповідальність за інвентаризацію покладається на керівника, який формує комісію, яка на підприємстві складається з 4 членів комісії та голови комісії.

Інвентаризація проводиться щорічно не раніше 1 жовтня звітного року та до складання річної фінансової звітності для підтвердження її достовірності та правильності, надання користувачам достовірної та достовірної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень та заміни основних відповідальних осіб. приймання справи та з дати передачі.

Перед початком інвентаризації ОЗ в перевірте наявність на підприємстві попередніх інвентаризаційних дій, технічних паспортів та інших технічних документів. Перед початком інвентаризації отримати від усіх довіртелів, відповідальних за ОЗ, розписки про те, що вся документація про витрати та надходження матеріальних цінностей здана в бухгалтерію та всі цінності, що належать до сфери відповідальності. Ті, що оприбутковані, а також ті, що вилучені або списані на витрати.

Інвентаризаційні комісії встановлюють ефективність віднесення активів до складу необоротних матеріальних активів, виявляють активи, які не використовуються, тому що вони недоступні для використання. При перевірці правильності оцінки необоротних матеріальних активів вивчатимуться всі документи, за якими виконано роботи з їх відновлення, для визначення характеру виконуваних робіт. Визначити відповідність

залишкової вартості об'єкта ОЗ його справедливій вартості, визначити причини зміни строків експлуатації окремих ОЗ та надати рекомендації щодо використання та обліку таких ОЗ.

Під час інвентаризації уповноважена комісія веде інвентарну книгу, в якій записуються: порядковий номер, назва ОЗ, інвентарний номер, рік випуску, кількість наявних одиниць та їх вартість. Після цього інвентаризаційна комісія підсумовує кількість і загальну вартість одиниць, визначає дату і час закінчення інвентаризації та підтверджує це підписами відповідальної особи, голови та членів комісії.

Після належної реєстрації такі зведення будуть передані до бухгалтерії. У цій же книзі обліку, крім зазначених фактичних кількостей і вартостей, відведено місце для внесення подібних відомостей за даними бухгалтерського обліку.

Після підбиття загальних підсумків скласти протокол засідання робочої комісії з інвентаризації підприємства, де зафіксувати порядок, дату і спосіб проведення інвентаризації та безпосередньо зазначити результати інвентаризації. в роботі.

Тому, як частина контролю, інвентаризація відіграє дуже важливу роль у діяльності підприємства, контролюючи та аналізуючи зміни та стан ОЗ підприємства, забезпечуючи тим самим правильне складання фінансової звітності

Висновки до другого розділу

1. З аналізу показників масової товарної структури видно, що випуск продукції підприємствами значно зріс, збільшившись майже у 2,5 рази. Зростало виробництво як рослинництва, так і тваринництва. Це пов'язано з тим, що компанії значно збільшують площі сільськогосподарських угідь. Це досить позитивний показник, оскільки

компанія змогла розширитися і тому є досить фінансово стабільною. Підприємство в основному займається вирощуванням зернових, незначною мірою займається вирощуванням насіння соняшнику. Інші культури дають менше 1%. Основним напрямком тваринництва є свинарство.

2. Первинний облік - первинний етап господарського обліку, в первинних чеках записуються господарські операції, проводиться їх зміна та реєстрація. Тому організація первинного обліку на даному підприємстві є дуже необхідною, оскільки вона допомагає отримувати, ефективно збирати інформацію про господарські операції та явища, що відбуваються на підприємстві, їх вимірювання, реєстрацію та узагальнення.

3. Як бізнес-процесу умовою і запорукою виживання і розвитку будь-якого підприємства є його фінансова стійкість. Якщо компанія фінансово стабільна, вона може «витримати» несподівані зміни ринкових умов, не збанкрутуючи. І чим вища стабільність, тим більша перевага перед іншими компаніями тієї ж галузі в отриманні кредитів та залученні інвестицій. Фінансово стійкі підприємства своєчасно сплачують свої зобов'язання перед державою, позабюджетними фондами, персоналом і контрагентами.

4. Проаналізувати бухгалтерський облік в організації для отримання детальної інформації, щоб переконатися, що збереження ОЗ контролюється і кожному об'єкту, як в експлуатації, так і на складі, присвоєно відповідний інвентарний номер. Цей номер зберігається, поки об'єкт залишається на підприємстві. Інвентарна кількість застарілих предметів не розподіляється на інші ОЗ з нових надходжень. Як зазначалося раніше, інвентарні номери присвоюються ОЗ, як тільки вони надходять на підприємство. Усі ОЗ з інвентарними номерами заносяться до інвентарної книги.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Облікові аспекти основних засобів та їх удосконалення на підприємстві

Недоліки в організації бухгалтерського обліку призводять до невиконання бухгалтерського обліку, затримок у наданні звітних даних та іншої інформації, створюють плутанину, створюють умови для розкрадання матеріальних цінностей та інших зловживань, збільшують витрати на утримання бухгалтерського персоналу.

Аналіз чинних нормативних документів показує, що певна інформація щодо формування облікової політики підприємства міститься лише у визначенні облікової політики, крім того, передбачено, що підприємства самостійно визначають облікову політику. Політика, вибір форм обліку, розробка систем і форм внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, затвердження правил документообігу облікової інформації, можливість переведення філій, представництв та інших відокремлених підрозділів на самостійний баланс. Щодо змін в обліковій політиці існують положення НП(С)БО 6 «Виправлення помилок та зміни у фінансовій звітності», але цей національний стандарт не розкриває технологію відображення таких змін у можливих варіантах (базові варіанти та альтернативні варіанти).), які Положення є досить загальними.

Як наслідок, закон зобов'язує підприємства самостійно обирати облікову політику: принципи, методи та порядок формування та подання фінансової звітності. З формальної точки зору облікова політика підприємства схожа на наказ відповідальної особи (власника), основою якого є проект, який головний бухгалтер передає власнику (особистому). Витрати підприємства списуються на рахунок підприємства для затвердження. і всі

підстановки та обчислення. Цей наказ набирає чинності з моменту підписання керівником підприємства (власником). Встановлення мети облікової політики дає змогу визначити її аспекти.

Те, чи слід розкривати облікову політику в розділі фінансового обліку, залежить від повного розуміння показників фінансової звітності та способу, яким вони відображають результати діяльності.

Вважаємо, що метою розробки облікової політики є не лише вибір методів обліку, а й ефективність управління обліковим процесом, дієвість інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень, оцінка ефектів обраного обліку система фінансових показників бізнесу. Ефект вибору найефективнішої діяльності системи управління процесом для досягнення бізнес-цілей, які є операційними або стратегічними.

Однак головні бухгалтери компаній часто мають безпосередній контакт із створенням правил бухгалтерського обліку або взагалі не беруть участі в цьому аспекті. Така позиція вважається необґрунтованою, оскільки на основі прийнятої облікової політики існують реальні можливості для розвитку ефективної системи бухгалтерського обліку як частини корпоративного управління. Це стосується і ФС «Ярославль». Основними недоліками поточного набору правил бухгалтерського обліку є: відсутність структури, неузгоджена термінологія та неповний опис компонентів політики. Така ситуація може негативно позначитися на стані бухгалтерського обліку всієї організації.

Сьогодні вибір складових облікової політики не базується на наукових засадах, це негативно впливає на легітимність облікової інформації та достовірність економічних даних.

Посилити різноманітні обов'язки підприємства, розширити функції бухгалтерського нагляду, підвищити рівень автоматизації облікових процесів.

Для обліку фінансів ФГ Ярославль введена схема документообігу (див. додаток Б). Цей документ узагальнює інформацію щодо всіх первинних

документів, які використовують підприємства для обліку свого медичного страхування, а саме:

- номер форми
- ім'я файлу;
- основне призначення документа;
- назва терміна, пов'язаного з документом;
- посадову особу, яка допомагає у складанні документа;
- посадова особа, яка підписує документ;
- місце і час подання документа;
- особа, яка приймає документ.

Графік складено з урахуванням характеру та специфіки господарської діяльності, а також структури підприємства та його бухгалтерії.

Також пропонуємо створити на ФГ «Ярослава» фонд амортизації інструментів, щоб рівномірно розподілити витрати інструментів між різними періодами та точніше розраховувати собівартість виготовлення продукції з урахуванням амортизації.

Відповідно до «Плану рахунків бухгалтерського обліку ОЗ, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001 № 291, метод облік амортизації: фін. рахунок бухгалтерського обліку 13 «Знос ОЗ (амортизація)», та позабалансовий рахунок 09 «Амортизаційні відрахування».

Категорію амортизації можна вважати не просто засобом забезпечення поступової передачі вартості, але й формою відтворення, яка передбачає працю засобів.

В економічній термінології термін «амортизація» використовується для досягнення різних цілей. Доступні два варіанти:

а) Амортизація - це перетворення вартості об'єкта в продукт, який створюється поступово.

б) Амортизація вважається загальною сумою коштів, зарезервованих для капітальних витрат.

В українському обліку амортизація розглядається лише як поступовий перехід від вартості товару до його новоствореного аналога, незважаючи на перший варіант.

Просте відображення суми амортизації (амортизації) на рахунку 13, без обліку амортизаційного фонду, не є достатнім і не регулює створення чи використання капітальних інвестиційних фондів. Причиною виникнення амортизаційних фондів є те, що внаслідок впровадження деяких рішень у ході реформування бухгалтерського обліку, таких як відмова від концепції «амортизаційного фонду», стандартизованого підходу до маржинальної оцінки тощо, якість бухгалтерського обліку знизилася. інформації не може бути достатньо для задоволення потреб ОМ, відтворення активів і управління цими процесами.

П. Самуельсон запитав, як будуть виділені гроші на заміну автомобіля чи будівлі, якщо немає амортизації. Як правило, обладнання купується за гроші, отримані від попереднього продажу іншого обладнання, і не потребує негайних витрат на його заміну. Собівартість продукції, реалізованої на обладнанні, - це загальна сума відрахувань на амортизацію, вона може стосуватися будь-якої сфери діяльності. Традиційно очікується, що до кожного активу, який не потребує заміни, застосовуватимуться амортизаційні відрахування, натомість очікується, що до кожного активу, який потребує заміни, застосовуватимуться свої відрахування.

Очевидно, що амортизацію потрібно відображати в бухгалтерському обліку. Рівновага за цим рахунком збільшується на суму нарахованої амортизації і зменшується на суму використаної амортизаційної знижки.

Аналіз рахунку 9 проводиться з урахуванням амортизації, це робиться:

- створення інсталяцій;
- придбання (створення) ОЗ;

- вдосконалення (модернізація, модифікація, добудова, модернізація, реконструкція тощо) закладу охорони здоров'я;
- придбання (створення) нематеріальних активів;
- інші залучення капіталу;
- процес погашення кредитів і капітальних вкладень.

Метою введення цього рахунку є не тільки завершення реєстрації даних у розділі 13 «Використання амортизаційних відрахувань» у Примітках до річної фінансової звітності, а й надання інформації про стан майна та нематеріальних активів. Активи — це ресурси, які бізнес може використовувати для відтворення.

Міністерство фінансів України визнає необхідність ведення обліку використання амортизаційних відрахувань, а також веде з цією метою позабалансовий облік. Але ми вважаємо, що амортизаційні кошти ефективніше зберігати на балансі, а не на позабалансовому.

Ми пропонуємо метод розрахунку амортизації шляхом створення фонду для кожного рахунку в плані поточного рахунку. Це досягається шляхом використання рахунку 42 «Додатковий капітал», створення окремого рахунку для амортизації майбутніх витрат, який називається рахунком 39 «Витрати майбутніх періодів». За дебетом субрахунку має бути відображено використання амортизаційних коштів, а за кредитом – списання цих коштів.

Зв'язок між рахунком амортизації та створенням амортизаційного фонду такий:

- дебет рахунку 23 «Виробництво» (та інші рахунки) і кредит рахунку 13 - Розрахунок амортизації ОЗ;
- дебет рахунку 39 і кредит субрахунка 426 - Створити амортизаційний фонд.
- при оприбуткуванні придбаного ОЗ субрахунок № 426 списується, а рахунок № 39 додається.

У примітках до річної фінансової звітності є розділ «13. Використання амортизаційних відрахувань». У цьому розділі необхідно продемонструвати

загальну суму нарахованої амортизації за звітний рік, а також її використання:

- створення інсталяцій;
- придбання ОЗ та його покращення є можливими результатами цього процесу;
- придбання (створення) нематеріальних активів;
- погашення позик, пов'язаних з капітальними витратами.

Під час розрахунку приміток до глави 13 бухгалтерського обліку враховується лише сума амортизації, накопиченої протягом року (рахунок 83 «Амортизація», рахунок 13 «Амортизація одноразових активів (амортизація)»). Інформації про використання амортизації по каналу капітальних вкладень практично немає.

У результаті для документального оформлення амортизаційного фонду необхідно створити новий субрахунок, за дебетом якого зараховується сума витрачених на проект коштів, а за кредитом — сума коштів, отримана від проекту.

Як наслідок, впровадження амортизаційних фондів полегшить розуміння вихідної інформації щодо оновлень медичного страхування, тобто максимальної суми коштів, які можна спрямувати на капітальні проекти за рахунок амортизаційних фондів.

3.2. Удосконалення документального обліку основних засобів на підприємстві

Дослідження інформаційних систем підприємства також показують, що в бухгалтерському обліку накопичено велику кількість інформації, яка не потрібна для управління, що призводить до нестачі управлінської інформації в бухгалтерському обліку. Отже, з одного боку йдеться про дефіцит

інформації та її несвоєчасність, а з іншого – накопичення системою обліку непотрібної інформації.

Тому в умовах ринкової економіки зростає потреба в реєстрації та формуванні специфічної інформації для зовнішнього (з боку власника) та внутрішнього (з боку керівника) контролю за діяльністю підприємств. Те ж саме стосується і досліджуваної компанії ФГ «Ярослава».

Отже, виходячи з недоліків обліку роботи ОЗ, зазначених у розділі 2, вказуємо на необхідність удосконалення первинної бухгалтерської документації та реєстрів аналітичного обліку для підвищення рівня інформаційного забезпечення.

У бухгалтерському обліку інформація про ОЗ мусить містити дані про надходження та вибуття ОЗ, стан збереження та використання ОЗ, правильний і своєчасний розрахунок зносу (амортизації), результати реалізації та ліквідації ОЗ, суми ремонту ОЗ та покращення.

Важливим моментом відображення в обліку його об'єктів є первинне спостереження.

В основі будь-яких бухгалтерських реєстрів, що відображають господарські операції та їх наслідки, можуть бути лише первинні документи. Виконується безпосередньо під час виконання тієї чи іншої операції, або відразу після її завершення. Оригінал документа стає першим документальним свідченням його реалізації.

Варто зазначити, що з моменту загального затвердження Основних документів з обліку ОЗ організація обліку ОЗ зазнала значних змін. У зв'язку з прийняттям НП(С)БО 7 «ОЗ» різні графи типового формату основних документів втратили своє призначення і на підприємствах не використовуються.

Вважаємо, що такі операції, як формування первісної вартості ОЗ, потребують письмового підтвердження. Об'єкти ОЗ можуть входити в бізнес різними шляхами. Залежно від цього дещо відрізнятиметься склад витрат, за яким у бухгалтерському обліку формуватиметься первісна вартість об'єкта

ОЗ. Усі витрати одержувачів підтверджуються відповідними окремими первинними документами, що підтверджують їх здійснення. Проте остаточна сума первісної вартості об'єкта, складена з цих витрат, відображена в актах прийому-передачі об'єкта ОЗ та інвентарній картці, фактично не підтверджується оригіналом квитанції та примітками до неї. розрахувати.

З метою усунення зазначених недоліків рекомендовано запровадити «Листок калькулювання первинної вартості ОЗ» як додаток до актів надходження-передачі ОЗ. Вважаємо, що збереження такого документа дозволить збільшити обсяг інформації у первинному обліку ОЗ, детальний аналіз складових первісної вартості ОЗ та контроль за правильністю їх визначення.

При необхідності переоцінки, крім вибору методу переоцінки, необхідно зібрати додаткову інформацію про кожен об'єкт переоцінки. Зокрема: збір інформації про об'єкт оцінки (місцезнаходження об'єкта оцінки, дата оцінки, визначення первісної вартості за даними бухгалтерського обліку) та збір та аналіз додаткової інформації (рік введення об'єкта в експлуатацію, сума зносу), технічний стан об'єкта, способи та умови його використання, дослідження ринкової вартості аналогів).

Аналітичний облік ОЗ ФГ «Ярослава» майже повністю не ведеться. Тому з метою більшої точності та достовірності документів, необхідних для прийняття управлінських рішень, ефективного використання та контролю за наявністю та рухом різних видів ОЗ, рекомендуємо застосовувати та вести на підприємстві такі документи. При оформленні інвентарної картки ОЗ рекомендується використовувати «Інструкцію про інвентарну картку ОЗ» (форма No ОЗ-7). Для контролю за зберіганням інвентарних карток та ведення обліку за класифікаційними групами (категоріями) ОЗ бухгалтерія мусить складати детальний графік. А для того, щоб кожна головна відповідальна особа мала безпосередній контроль за збереженням ОЗ за своїм місцезнаходженням (експлуатацією), для постатейного проведення

рекомендуємо використовувати типову форму ОЗ-9 «Інвентарний список ОЗ». облік ОЗ, ОФ.

З прийняттям НПБСО 7 «ОЗ» механізм переоцінки ОЗ набув досить важливого значення, оскільки її результати безпосередньо впливають на зміну його вартості. Тобто при переоцінці вартість ОЗ збільшується, при амортизації навпаки – зменшується, що дуже важливо для відображення підсумкової інформації у фінансовій звітності та надання користувачам повної, правдивої, достовірної та справедливої інформації. інформації для того, щоб приймати ефективні рішення.

Ми вважаємо, що найбільш прийнятним методом переоцінки є порівняльний метод, який визначає вартість на основі цін подібних товарів. Це досить простий і статистично обґрунтований підхід.

Отже, ведення первинної та аналітичної документації з обліку ОЗ, застосування та дотримання розрахункових карток документації, увага до оцінок та уцінок дозволить підприємствам забезпечити своєчасне, а головне достовірне відображення інформації про ОЗ в обліку. Також вважаємо, що відображення недоліків, виявлених під час ремонту ОЗ, є некоректним з точки зору оцінки ОЗ підприємства.

Тому, щоб зручно вирішити цю проблему, ми надаємо план розподілу витрат, як показано на малюнку 3.1.

Існуюча на підприємстві програма обліку відновлення ОЗ була складена таким чином, що не було зрозуміло, які витрати понесені на підтримання ОЗ у робочому стані, а які витрати на поліпшення ОЗ. НПЗБО п. 14 і 15 7. Це безпосередньо впливає на оцінку ОЗ, у першому випадку вартість ОЗ залишається незмінною, у другому випадку вартість ОЗ збільшується на суму понесених витрат.

Пропонуємо дану схему відповідно до положень запропонованої методики обліку ОЗ, затвердженої наказом МФУ від 30.09.2003р. № 561 та п. 7 НПЗБО, стосується віднесення витрат на поліпшення та утримання ОЗ до їх первісної вартості або складових собівартості.

Рис. 3.1. Схема визнання і відображення витрат з ремонту і поліпшення основних засобів

Після визначення характеру витрат за цим планом необхідно правильно відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку, на що слід звернути увагу при вдосконаленні комплексного обліку ОЗ.

3.3. Напрями удосконалення аудиту основних засобів на підприємстві

Як відомо, у розвинутих країнах із розвинутою економікою підприємства мають значний інтерес до використання ОФ у господарській діяльності компанії як потенційного джерела фінансових вигід. В Україні інтерес до ОЗ зростає з кожним роком. Крім того, за ними необхідно

постійно стежити. Вдалим методом цього виду контролю є внутрішній контроль.

Якщо відповідно до Закону України "Про аудиторську діяльність" діяльність аудиторських компаній обмежується наданням аудиторських послуг - оглядів, розслідувань, і вони не мають права брати участь у створенні продукту або мати вплив на нього, то цілі внутрішнього аудиту є ширшими, ніж цілі зовнішнього аудиту.

Служба внутрішнього аудиту покликана сприяти підвищенню ефективності системи управління щодо захисту корпоративних активів, які є законними, вдосконалення системи бухгалтерського обліку та сприяння підвищенню ефективності, покращенню фінансового стану компанії.

Тому ми хочемо запропонувати в Ярославській ФГ службу внутрішнього аудиту, яка буде відповідати за моніторинг стану та руху ОЗ. Однак, оскільки внутрішній аудит проводиться всередині компанії на вимогу керівництва і дії аудиторів залежать від впливу внутрішнього аудиту, іншими словами, внутрішній аудит вважається предметом такої самої міри. залежності як керівництва, то ми пропонуємо, щоб комітет мав надати можливість взяти на себе функції внутрішнього аудиту шляхом створення формальної асоціації з керівництвом.

Таким чином, цей пункт забезпечить загальний підхід до внутрішнього нагляду за ОЗ, а також рекомендує розбити контроль на етапи, кожен з яких має своє завдання та мету.

Під час внутрішнього моніторингу ОЗ необхідний план, який описує процес, розбиває перевірку на складові етапи та спрямований на досягнення певної мети на кожному етапі. На етапі підготовки контролер має ретельно вивчити законодавчі норми, звернути увагу на зміни та доповнення до законодавчих актів, що регулюють бухгалтерський облік та нагляд, а також узгодити свою діяльність та плани на майбутнє, створивши програму нагляду за ОЗ, яка може містити таку інформацію: назва підрозділу, який здійснює нагляд; назву підприємства; умови виконання програми нагляду за ОЗ;

кількість годин, відведених на програму, яка представлена в додатку К. Розглянемо послідовність проведення внутрішнього аудиту, яка наведена на рисунку на рис.3.2.

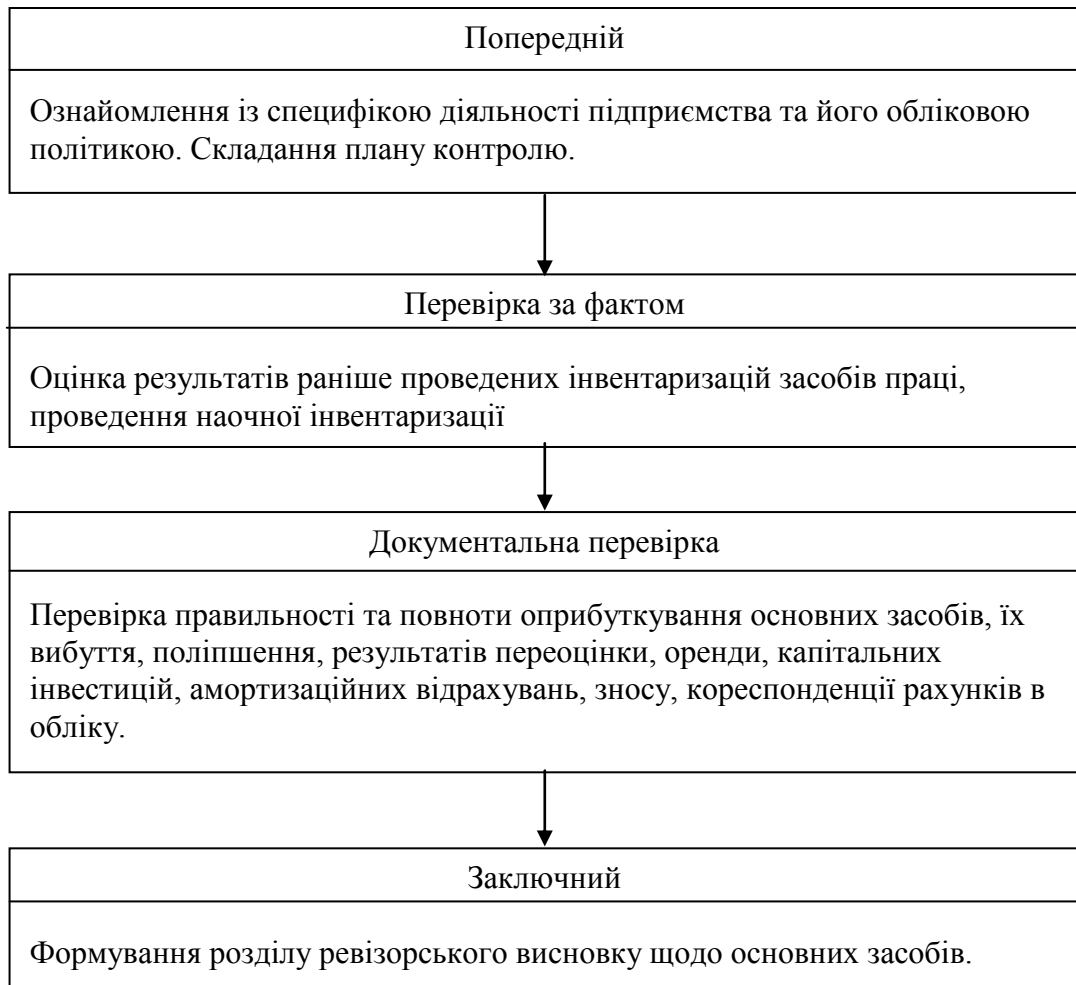

Рис. 3.2. Послідовність проведення внутрішнього аудиту

Ми пропонуємо, щоб внутрішній аудит ОЗ починався з перевірки фактів. Особливу увагу слід звернути на первинну інвентаризацію матеріалів, документацію на ОЗ, а також розібраний варіант цих засобів. Якщо картина остаточно неоднозначна, то проведіть вибіркову перевірку під наглядом контролера.

Сама програма, яка контролює шкідника, має проходити окрему прогресію та мусить бути підключена до інших програм, які перевіряють статус шкідника. Пропонуємо виділити їх:

- цілі та першочергові завдання для кожного з них.

- Техніки та методи, що використовуються в процесі перевірки.
- відповідальні особи, які представляють структуру управління, які є виконавцями окремих ланок процесу управління;
- терміни перевірки для кожного кроку;
- кількість годин, відведених на розрахунок окремих операцій, стану та руху ОЗ, особливостей, які виявив контролер.

Ознаки збільшення початкової вартості, виявлення несправного обладнання, що погіршує надання послуг, а також списання ОЗ або компонентів також будуть частиною розслідування.

Розбіжності в документальному оформленні наявності та руху ОЗ маємо намір виявити шляхом зіставлення сум, зазначених в інвентарних картках, та описів інвентарних карток. Якщо є розбіжності, важливо з'ясувати причини та встановити винних, а також запропонувати конкретні покращення поточної ситуації.

На першому рівні безпосереднього спостереження контролер повинен оцінити правомірність класифікації об'єктів щодо того, як вони згруповані як ОЗ, правильність їх визнання. Крім того, необхідно звернути увагу на складові ОЗ: період експлуатації, чи є це окремим ОЗ чи частиною більшої споруди, чи входить він безпосередньо до споруди чи ні, чи всім присвоєні інвентарні номери. незалежно від того, чи використовується він з техпаспортом, гарантійним талоном чи іншими компонентами. Як наслідок, точне визначення одиниці обліку ОЗ дозволить точно визначити норму амортизації та правильно їх обліковувати.

Аудитор також повинен оцінити, чи були присвоєні інвентарні номери раніше ОЗ, які повернулися на компанію, чи були створені описи інвентарних об'єктів та їх картки, чи є в компанії картотека активів, які вже зафіксовані, або чи правильно залежно від способу надходження ОЗ визначено їх первісну вартість. У цих випадках відбулася зміна інвентарного номера, підприємство повинно розмежувати вартість робіт і витрати, пов'язані з підтриманням і

примноженням економіки, чи дотримується облікова політика підприємства, чи правильно відображено роботу в обліку, а також чи включені витрати на поточний ремонт і технічне обслуговування до складу витрат звітного періоду. Крім того, важливо перевірити справжність придбання компанією ОЗ і оформлення всіх відповідних документів, включаючи акт прийому-передачі. Також контролеру слід звернути увагу на сплату відповідних податків та методику розрахунків. Необхідно буде визначити, чи є збиток від ліквідації ОЗ достовірним (витрати на ліквідацію, занижена сума списаних активів). Також важливо проаналізувати безоплатну передачу ОЗ і відображення в обліку витрат, пов'язаних з транспортуванням і монтажем.

Якщо операції з ОЗ щодо їх руху, оприбуткування, вибуття та документального оформлення не обліковуються або неправильно відображаються в обліку, то контролеру доведеться встановити винних осіб та причини ситуації.

Вигідно буде оцінити отримані та здані в оренду ОЗ: наявність відповідних договорів оренди, спосіб розрахунку платежів та своєчасність оплати, процес повернення.

Як наслідок, внутрішній аудит є обов'язковим і виправданим, оскільки отримання точної інформації має вирішальне значення для успішної роботи бізнес-організації. Тому пропонується, щоб внутрішні аудити ОЗ проводилися з визначеною послідовністю кроків. Виконання всіх перерахованих вище складових дозволить контролеру охопити всю картину обліку ОЗ на підприємстві та в його організації, що також сприятиме якісному контролю.

Висновки до третього розділу

1. Під час розслідування ми також виявили, що у ФГ «Ярослава» відсутній графік документообігу, це було частиною організації

бухгалтерського обліку. Він об'єднаний для забезпечення ефективного руху документів, тобто для визначення найбільш ефективної кількості підрозділів та учасників проходження кожного первинного документа та тривалості його перебування в цих підрозділах. Здійснює контроль за порядком підготовки, подання та обробки документів, які є первинними, визначає рух та обробку документів, осіб, відповідальних за оформлення документів, порядок передачі документів для обробки, строки надходження документів, час обробки та проходження документів усередині бухгалтерії та завершення всіх робіт протягом звітного періоду до складання балансу та звітності.

2. Загалом перевірку документації щодо операцій з ОЗ на державному рівні слід визнати недостатньою. Методика обліку ОЗ за НП(С)БО 7 використовується вже понад шість років, але за цей час загальноприйняті форми первинного обліку в методику не закладені.

3. Бухгалтерський облік ОЗ зазнав суттєвих змін, ці зміни в першу чергу торкнулися процесу контролю, особливостей здійснення та зведення. Як наслідок, використання науково обґрунтованої організації та методики контролю є об'єктивним процесом, що сприяє достовірності відображення інформації про вартість ОЗ в бухгалтерському обліку, об'єктивній оцінці витрат, правильному розрахунку амортизація, розрахунок собівартості послуг та визначення фінансового результату. Оскільки специфіка контролю за ОЗ залежить від специфічних особливостей, практика показала, що існує необхідність удосконалення послідовності контролю за ОЗ як в Україні, так і на досліджуваному підприємстві.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Як відомо, основною метою будь-якого бізнесу є максимізація прибутку та його отримання. Багато факторів впливають на його вартість, на яку можуть впливати як попит, так і конкуренція, а також внутрішні фактори, такі як вартість, сума адміністративних витрат, витрати на збут тощо. Однак якщо зовнішні фактори важко регулювати, то внутрішні фактори майже повністю залежать від здатності керівництва організувати виробничий процес. Чи не найважливішою складовою виробничого процесу є бухгалтерський облік, а саме облік ОЗ, оскільки вони є однією з його складових частин.

Проаналізувавши стан обліку та нагляду за ОЗ, можна зробити наступні висновки:

1. ФГ «Ярослава» займається виробництвом сільськогосподарської продукції та має дві основні галузі – рослинництво та тваринництво. Основна мета інвестування коштів у розвиток власного агропідприємства Ярослави – забезпечити підприємства, що входять до об'єднання, високоякісною сировиною, що дозволить підтримувати європейський рівень якості, а також покращувати смакові якості продукції.

2. Для забезпечення бухгалтерського обліку на товаристві утворено відділ бухгалтерського обліку, керівником якого є головний бухгалтер. На підприємстві використовується гібридний метод обліку.

3. Вивчивши бухгалтерський облік ОЗ організації, виявлено, що на підприємстві бухгалтерський облік капітальних вкладень і зносу (амортизації) ведеться 10 «ОЗ», 15 «Капітальні інвестиції» і 13 «Амортизація». Первинний облік ведеться за формою ОЗ-1 – «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) ОЗ», ОЗ-2 – «Акт приймання-передачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів», ОЗ- 3 — «Акт списання ОЗ», а ОЗ-6 — інвентарна картка, яка

документально веде облік ОЗ. Неналежним чином проведено процедуру аналітичного обліку.

4. Вирішальне значення для обліку ОЗ має нарахування зносу (амортизації). Відповідно до НП(С)БО 7 в бухгалтерському обліку можуть застосовуватися такі методи обчислення: прямолінійний, виробничий, зменшення вартості, прискорено зменшення вартості та підсумковий. ФГ «Ярослава» зазвичай використовує прямолінійний підхід.

5. Першочерговим завданням при перевірці доступності та збереження ОЗ є визначення правильності оцінки цих активів, оскільки на цьому базується ймовірність отримання фінансових результатів діяльності товариства та відображення їх у звітності.

6. Контроль проводиться з метою оцінки обґрунтованості звітності суб'єктів господарювання, повноти їх бухгалтерського обліку, відповідності їх звітності чинному законодавству та встановленим стандартам. зберігається тільки його складова частина, це суттєвий недолік.

7. Ефективна охорона праці та управління є невід'ємною умовою успішної та прибуткової діяльності підприємства. У ФГ «Ярослава» питання безпеки та здоров'я є першочерговими, оскільки на підприємстві присутній важка техніка (трактори, комбайни, верстати тощо). На жаль, компанія не проводить заміну та ремонт спецодягу, який вийшов з ладу до закінчення встановленого терміну носіння, чищення, дезінфекції та відновлення спецодягу, спецвзуття та засобів захисту (костюми бавовняні, ватники, штани, валянки, та ін.) не видаються працівникам з настанням холодної пори року.

Для покращення обліку та нагляду за ОЗ ми надаємо:

1) Оскільки процес обліку ОЗ вимагає попередньої розробки плану з організацією, пропонується створити наказ щодо політики та графіка видачі документів, без цього неможливо вести точний та якісний облік ОЗ.

2) через відсутність аналітичного обліку запровадити форми ОЗ-7 «Опис інвентарних карток для обліку ОЗ» для обліку інвентарних карток для

обліку ОЗ та ОЗ-7. 9 «Інвентарний список ОЗ», для пооб'єктного методу обліку ОЗ.

Оскільки суперечки щодо переоцінки ОЗ на підприємстві не вирішувалися, слід розглянути питання щодо переоцінки активів порівняльним методом.

3) оскільки у ФГ «Ярослава» протягом досліджуваного періоду контроль за ОЗ проводився виключно шляхом інвентаризації, то створено службу, яка проводить інвентаризацію, перевіряє законність ведення первинних документів, веде синтетичний та аналітичний облік, та розрахувати правильність нарахування амортизації.

4) створити умови, що дозволяють проводити постійний ремонт або заміну спецодягу та спецвзуття, забезпечити утепленням спецодягом у холодну пору року, покращити охорону праці, систематично впроваджувати методи профілактики травматизму, відкрити на території підприємства ресторан чи буфет.

На нашу думку, ці ініціативи, спрямовані на вдосконалення порядку обліку ОЗ, сприятимуть як об'єктивності та достовірності інформації у цій сфері, так і ефективності рішень щодо ОЗ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агрес О.Г. Основні засоби сільськогосподарських підприємств: стан, класифікація та вартісне оцінювання [Електронний ресурс]/ О.Г.Агрес// Держава та регіони: науково-виробничий журнал. Серія: Економіка та підприємництво.– 2019.– № 6– С. 5–9.– Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/so_gum/dtr/ep/2009_6/files/ekon_06_09_01_Agres.pdf
2. Асмолова Г.В. Механізм регулювання відтворення основних засобів підприємств / Г.В. Асмолова // Економіст (укр.). – 2017. – № 7. – С. 24-28.
3. Бараннік А.А. Методика проведення аудиту основних засобів підприємства / А.А. Бараннік // Управління розвитком, 2020. – № 2 (78). – С. 37–38.
4. Білоусов А.Л. Удосконалення документального оформлення операцій з основними засобами в умовах застосування ПСБО 7 «Основні засоби» / А.Л. Білоусов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2019. – № 3. – С. 49-57.
5. Бондар А. До питання оцінки основних засобів підприємства у бухгалтерському обліку/А. Бондар // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 3. – С. 23-28.
6. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів/ Ф.Ф. Бутиця. – Житомир: ПП «Рута», 2016. – 726 с.
7. Виговська Н.Г. Амортизація: сутність, природа, визначення в економічній літературі/ Н.Г.Виговська // Вісник ЖІТІ. Економічні науки. – 1998. – № 7.– с. 77-81.
8. Воробієнко А. Інвентаризація основних засобів / А. Воробієнко // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – № 107. – С. 17833

9. Гаврись М.О. Класифікація основних засобів підприємств України після ухвалення Податкового кодексу [Електронний ресурс] / М.О.Гаврись // Економіка. Підприємництво. Менеджмент: зб. наук. праць. – 2012. – № 24(1) – С. 172–179. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/sogum/ptmbo/2011_3_1/46.pdf
10. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
11. Гура Н. О. Економічний зміст амортизації основних засобів та проблеми її нарахування / Н. О. Гура // Вісник ЖДТУ, 2010. – № 3(53). – С. 73–74.
12. Гречко С.М. Облікова політика підприємства в частині надходження основних засобів [Електронний ресурс] / С.М. Гречко // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2012. – № 1(59) – С. 52–57. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Sogum/zhdtu_eon/2012_1_1/12.pdf
13. Домбровська Н. Р. До питання нарахування амортизації основних засобів / Н. Р. Домбровська // Облік і фінанси АПК, 2020. – № 4. – С. 45–48.
14. Дроздова Т. Надходження основних засобів на підприємство / Т.Дроздова // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – № 31. – С. 8821;
15. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 року. [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/158/96>.
16. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», № 996-XIV від 16 липня 1999 року [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
17. Замазій С. Особливості інвентаризації основних засобів / С. Замазій // Податки та бухгалтерський облік. – 2013. – № 88. – С. 19822;

18. Зюкова М.М. Проблеми обліку основних засобів в умовах дії Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні / М.М. Зюкова // Регіональні перспективи (укр.). – 2014. – № 2. – С.19821

19. Інструкція № 116 «Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей», затверджене постановою Кабінетом Міністрів України від 22.01.1996 № 116. [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/116-96>.

20. Інструкція № 291 «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30 листопад 1999 року №291. [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

21. Інструкція № 69 по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків затверджене наказом Міністерства фінансів України від 11.08.1994 № 69. [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0202-94>.

22. Кім Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: Навчальний посібник/ Г. Кім, В.В. Сопко, С.Г. Кім – Київ: Центр навчальної літератури, 2014. – 440 с.

23. Конституція України затверджена Верховною Радою України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254>.

24. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств / М.Я.Коробов – К.: Знання, 2020. – 627 с.

25. Кузьмінський А.М. та ін. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу./ А.М.Кузьмінський — К., 2013. – 205 с.
26. Лазаришина І.Д. Економічний аналіз: теорія, методологія, практика/І.Д Лазаришина - Тернопіль, 2016. - 434 с.
27. Левицька С.О. Бухгалтерський облік: основи, перспективи розвитку / С.О.Левицька // Бухгалтерський облік і аудит (укр.). – 2013. – № 8.– С. 7-12.
28. Лесняк В. О. Порядок обліку переоцінки основних засобів / В. О. Лесняк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2022. – № 9. – С.385
29. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник./ О.В.Лишиленко – Київ: Видавництво «Центр навчальної літератури», 2005. – 632 с.
30. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 «Основні засоби» затверджене наказом Міжнародних стандартів фінансової звітності від 01.01.2012 [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014.
31. Міжнародний стандарт фінансової звітності 17 «Оренда» затверджене наказом Міжнародних стандартів фінансової звітності від 01.01.2012 [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_018.
32. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» від 01 січня 2012 [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_023.
33. Методичні рекомендації щодо аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій. Державна податкова адміністрація України. Головне управління економічного аналізу від 27.01.98 р. № 20-217. Зі змінами та доповненнями. // www.liga.net.

34. Манакін В. Проблемні питання обліку амортизації й ремонтів основних засобів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.experts.in.ua/baza/analitic/detail.php?ID=12625>

35. Наказ Міністерства статистики України від 29 грудня 1995 року № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку» [Електронний ресурс] / Правова бібліотека України - Режим доступу: <http://ukraine.uapravo.net/data/base57/ukr57058.htm>.

36. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» від 24 травня 1995 року № 88. [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.

37. Наказ Міністерства фінансів України від 30 вересня 2003 року № 561 «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів». [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України офіційний веб-сайт - Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=50263.

38. Національні нормативи аудиту. Кодекс професійної етики аудиторів України. - К.: Основа, 1999. - 274 с.

39. Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

40. Плаксієнко В.Я. Бухгалтерський облік у сільському господарстві України: підручник / [В.Я. Плаксієнко, Л.М. Пісьмаченко, Г.Є. Павлова, Т.А. Крушельницька]; за ред. В.Я. Плаксієнко. – Дніпропетровськ: Вид-во Овсяннікова, 2009. - 486 с.

41. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Затв.

Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291, (остання редакція від 07.07.2007)// Дебет-Кредит. – 2007. – №4.

42. Податковий кодекс України від 24.11.2011 р. № 2755–17 [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

43. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 № 181. [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>.

44. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004 № 817. [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>.

45. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

46. Положення «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88. [Електронний ресурс] / Верховна рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.

47. Пшенична А.Ж. Аудит : навч. посіб. / А.Ж. Пшенична. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 320 с.

48. Романов О.Ю. Основні фонди. Навчальний посібник. / О.Ю.Романов – Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2014. – 216 с.

49. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник / В.В. Сопко, В.П. Завгородній. – К.: КНЕУ, 2014. – 412 с.

50. Стельмах Х.П. Класифікація основних засобів підприємств. Поняття «основні засоби» та канали їх вибуття на підприємстві [Електронний ресурс] / Х.П. Стельмах, О.Є. Кузьмін // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – 2020.– № 20.14– С. 263–268.– Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/hem_biol/nvnltu/20_14/263_Ste.pdf

51. Сук Л. Продаж об'єктів основних засобів / Л. Сук// Бухгалтерія в сільському господарстві , 2012 . – №10 . – С.22-26

52. Утенкова К.О. Аудит: навч. посіб. / К.О. Утенкова. – К.: Алерта, 2021. – 408 с.

53. Хом'як Р. Л. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посіб / Р. Л. Хом'як, В. І. Лемішовський. – 7-е вид., доп. І перероб. – Львів : Національний ун-т «Львівська політехніка», «Інтелект–Захід», 2008 – 1224 с.

54. [Щирська О. В.](#) Облік і внутрішній контроль амортизації основних засобів: теорія і методологія : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.09 / О. В. Щирська; Держ. служба статистики України, Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. - К., 2013. - 20 с. - укр.

55. Щукін Є.С. Основні засоби та основні фонди: визначення і класифікація/ Є. С. Щукін // Все про бухгалтерський облік. — 2013. – № 31. — С. 388.

56. Ямборко Г. Бухгалтерська амортизація основних засобів: обираємо метод та обліковуємо/ Г. Ямборко // Все про бухгалтерський облік. – 2016. – № 31. – С.21.

ДОДАТКИ

Додаток А

Деякі підходи до визначення поняття «основні засоби» *

Автор підходу	Визначення
Бабаєв Ю. А.	Основні засоби – це частина майна, використовувана як засоби праці при виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг або для управління організацією протягом періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайний операційний цикл, якщо він перевищує 12 місяців.
Бабяк Н. Д.	Основні засоби – засоби праці, що є матеріально-речовими елементами, грошовим вираженням яких є основні виробничі і невиробничі фонди.
Безруких П. С.	Основні засоби є сукупністю матеріально-речових об'єктів і цінностей, що діють в незмінній натуральній формі протягом тривалого періоду. Це засоби, що створюють матеріально-технічну основу і умови виробничо-господарської діяльності підприємства.
Борисов А. Б.	Основні засоби – засоби праці виробничого та невиробничого призначення. Характерною особливістю основних засобів є участь в процесі виробництва тривалий час, протягом багатьох циклів, при збереженні основних властивостей і первинної форми, при цьому поступове зношування і їх вартість переноситься на продукцію, що виготовляється.
Бойко В. М., Вашків П. Г.	Основні засоби – сукупність засобів праці, які функціонують у сфері матеріального виробництва в незмінній натуральній формі протягом тривалого часу та переносять свою вартість на заново створений продукт частинами в міру їх зношення.
Бутинець Ф. Ф. Василенко Ю. А., Чебанова Н. В. Коваленко А. М. Хом'як Р. Л	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік).
Грабова Н. Н.	Основні засоби – це матеріальні активи, що функціонують в натуральній формі як у виробничій сфері, так і в невиробничій протягом довгого часу (більш за один рік).
Кужельний Н. В.	Основні засоби – сукупність матеріально-суттєвих цінностей, діючих в натуральній формі і протягом як матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері.
Сопко В. В.	Основні засоби – засоби праці, що експлуатуються довше ніж один рік і мають вартість понад встановлений ліміт; виняток становить лабораторне обладнання, повністю і багаторазово беруть участь у процесі виробництва; переносять свою вартість на готову продукцію частинами, по мірі зносу.
Щербина А. В.	Основні засоби – це матеріальні активи, що функціонують в натуральній формі як у виробничій сфері, так і в невиробничій протягом довгого часу (більш за один рік).

*складено автором Шукіним Є.С. [63]

Додаток Б

Аналіз руху та функціонального стану основних засобів ФГ «Ярослава»

№ з/п	Показники	2020р.	2021р.	2022р.
Вихідна інформація, тис.грн				
1.	Вартість основних засобів на початок року	17967	19157	23619
2.	Надійшло за рік	2734	5553	1887
3.	Вибуло за рік	1394	1091	1405
4.	Вартість основних засобів на кінець року	19157	23619	24101
5.	Нараховано амортизацій за рік	1313	1984	2761
6.	Знос основних засобів:			
	а) на початок року	7268	8556	9723
	б) на кінець року	8556	9723	11183
Показники руху основних засобів				
7.	Річний приріст (+) або зменшення (-), тис.грн.	1190,00	4462,00	482,00
8.	Темп зростання (зниження), %	106,62	123,29	102,04
9.	Темп приросту (зменшення), %	6,62	23,29	2,04
10.	Коефіцієнт надходження, %	14,27	23,51	7,83
11.	Коефіцієнт вибуття, %	7,76	5,70	5,95
12.	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	15,35	5,61	53,16
13.	Коефіцієнт зміни (простого відтворення), %	50,99	19,65	74,46
14.	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	43,53	80,35	25,54
15.	Період обороту, років	14,14	10,78	8,64
16.	Коефіцієнт амортизації, %	0,08	0,05	0,04
Показники функціонального стану основних засобів				
17.	Коефіцієнт зносу, %			
	а) на початку року	40,45	44,66	41,17
	б) на кінець року	44,66	41,17	46,40
18.	Коефіцієнт придатності, %			
	а) на початку року	59,55	55,34	58,83
	б) на кінець року	55,34	58,83	53,60

Графік документообігу первинних документів основних засобів

№	Найменування документа	Основне призначення документу	Строк, на який складається документ	Посадова особа, що складає документ	Посадова особа, що підписує документ	Куди і в який строк подається документ	Відповідальна особа за приймання документа
ОЗ-1	Акт приймання-передачі основних засобів	Облік приймання кожного закінченого об'єкту будівництва, куплених основних засобів, вибуття основних засобів	При здачі об'єкта в експлуатацію та на момент вибуття	Комісія	Голова і члени комісії, затверджує керівник	До бухгалтерії на другий день після складення акту	Бухгалтер з основних засобів
ОЗ-2	Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів	Оформлення приймання-здачі основних засобів після капітального ремонту, реконструкції, модернізації	Після капітального ремонту, реконструкції, модернізації	Комісія	Представник підрозділу що приймає об'єкт та представник підрозділу що виконав ремонт	До бухгалтерії	Головний бухгалтер і затверджує керівник чи уповноважена ним особа
ОЗ-3	Акт списання основних засобів	Оформлення вибуття окремих інвентарних об'єктів основних засобів у випадку часткової чи повної їх ліквідації	При визначенні ліквідації об'єкта комісією	Комісія	Голова і члени комісії	До бухгалтерії	МВО до якої закріплений об'єкт, затверджує керівник
ОЗ-6	Інвентарна картка обліку основних засобів	Облік всіх видів основних засобів, а також для групового обліку однотипних об'єктів основних засобів, що надійшли в експлуатацію в одному календарному місяці та таких, що мають одне й теж виробничо-господарське призначення	При введенні в експлуатацію	Бухгалтерія	Бухгалтер	До бухгалтерії	Бухгалтер

Додаток Д

Програма проведення внутрішнього контролю основних засобів

Виконавець – Відділ з контролю Підприємство – ТОВ «Агрофірма Світанок» Термін проведення аудиту – жовтень 2013р. Кількість людино-годин – 30				
Основні етапи проведення контролю основних засобів	Завдання та цілі контролю на кожному етапі	Методи проведення перевірки, джерела контролюючих доказів	Строки та кількість запланованих людино-годин	Примітки
Попередній	Ознайомлення із специфікою діяльності підприємства та його обліковою політикою. Складання плану контролю.	Спостереження, опитування, анкетування, дослідження попередніх контрольних перевірок. Статут підприємства, інвентарні картки, накази тощо.	07.2022 5 людино-годин	
Безпосередній: Перевірка за фактом Документальна перевірка	Оцінка результатів раніше проведених інвентаризацій засобів праці, проведення наочної інвентаризації. Перевірка правильності та повноти оприбуткування основних засобів, їх вибуття, поліпшення, результатів переоцінки, оренди, капітальних інвестицій, амортизаційних відрахувань, зносу, кореспонденції рахунків в обліку.	Порівняння даних інвентаризації з даними аналітичного обліку, проведення вибіркової перевірки основних засобів. Інвентаризаційні матеріали, описи, акти, відомості, картки, інші первинні документи Порівняння даних регістрів обліку з даними Головної книги, перевірка документації щодо витрат, понесених у зв'язку із придбанням, монтажем, транспортуванням, списанням, поліпшенням та ремонтами основних засобів. Перевірка правильності розрахунку ПДВ за основними засобами, орендної плати згідно з орендними договорами, визначення первісної вартості, розрахунку суми уцінки та дооцінки, доцільності обраного методу амортизації. Перевірка наявності документів на право власності на об'єкти основних засобів, відповідності даних аналітичного та синтетичного обліку. Інвентаризаційні картки, договори, рахунки-фактури, авансові звіти, акти приймання-передачі, проектно-кошторисна документація, розрахунки бухгалтерії, технічна документація, договори оренди, реєстри обліку.	09-09.2022 9 людино-годин 10-11.2022 12 людино-годин	
Заключний	Формування розділу ревізорського висновку щодо основних засобів.	Аналіз та обґрунтування отриманої в процесі перевірки інформації. Робочі документи контролера.	14.2022 4 людино-години	